อนุสรณ์

นายจุง หินทอง



สถานวัดมกุฏกษัตริยาราม

กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

อนุสรณ์

นายจุง หินทอง

12 มีนาคม 2516

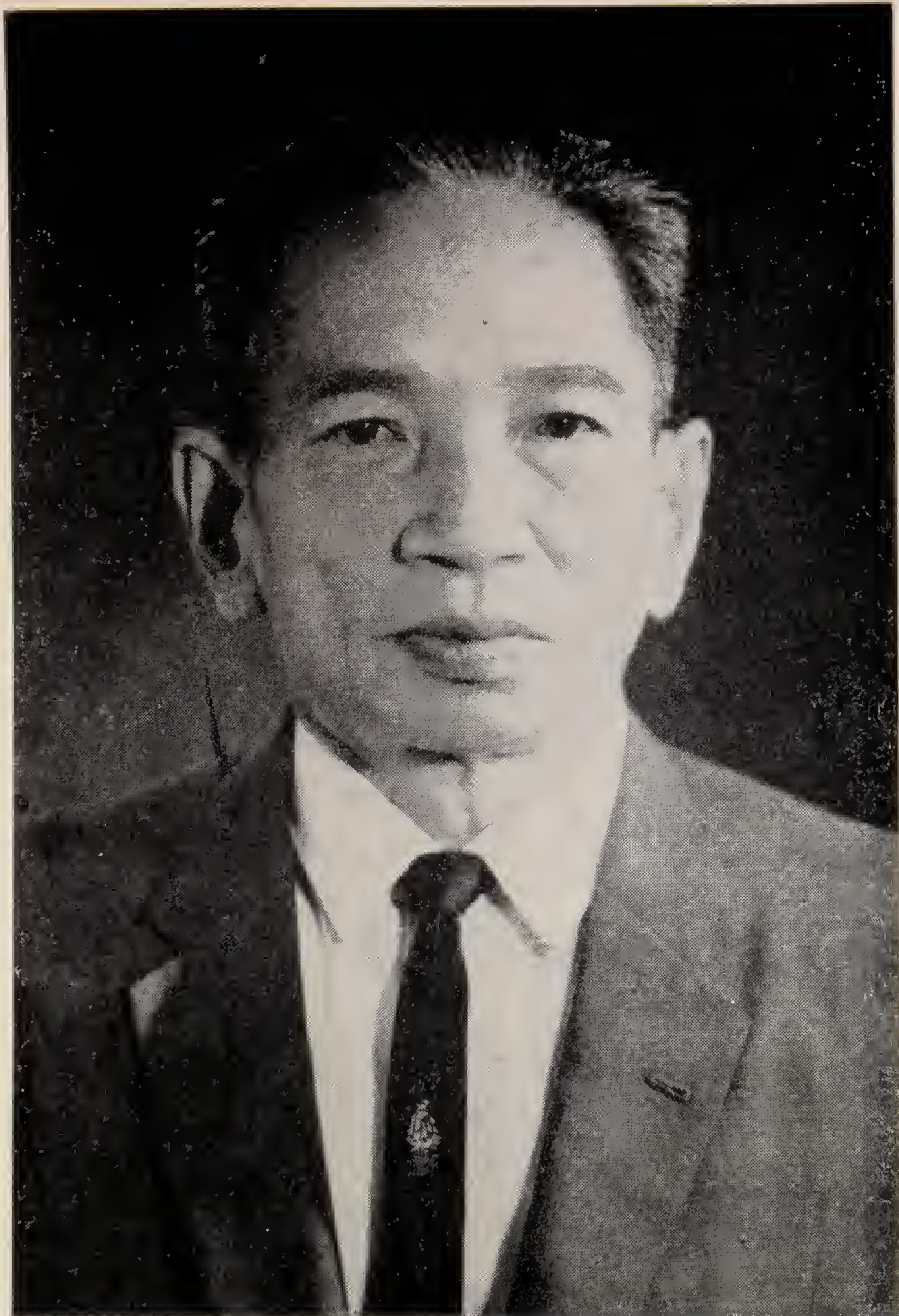


พิมพ์ 1,000 เล่ม

พิมพ์ที่ ทวีกิจการพิมพ์ 323/10 ซอยพญานาค ถนนพญาไท โทร.818731 นายพิมพ์ วัฒนพานิช ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2516

เจ้าภาพขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติมาในงานฌาปนกิจศพนายจุง หินทอง (แซ่เจี่ย) ไว้ ณ ที่นี้ หากขาดตกบกพร่องด้วยประการใด ขอได้โปรดให้อภัยด้วย

ภรรยาและบุตร - ธิดา



นายจุง หินทอง

ชาตะ 7 สิงหาคม 2446

มรณะ 23 ตุลาคม 2513

อายุ 67 ปี

ประวัติย่อ

นายจุง หินทอง (แซ่เจี่ย) เกิดที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 9 คน ซึ่งบางคนก็ได้เสียชีวิตไปแล้ว นายจุงได้ทำการสมรสกับนางสมบุญ สงวนจีน มีบุตร—ธิดารวม 9 คน คือ :—

1. น.ส. ตั๊น หินทอง
2. นายชัยยุทธ หินทอง
3. นายชัยยศ หินทอง
4. นางสุชิน บุญฤทธิ์
5. ด.ช. กองยุทธ หินทอง (ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ 10 ปี)
6. นายชัยยันต์ หินทอง
7. น.ส. สุนันท์ หินทอง
8. นางสุนีย์ โสมสิน
9. น.ส. สุนิตย์ หินทอง

นายจุง หินทอง ประกอบอาชีพค้าขาย เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้ที่มีความเมตตารักใคร่นับถือของญาติพี่น้อง บุตรหลานและบุคคลทั่วไป

นายจุง หินทอง จากลูกหลานด้วยความสงบ เมื่อเช้าตรู่ของวันที่ 23 ตุลาคม 2513 ณ โรงพยาบาลศิริราช รวมอายุได้ 67 ปี คงทิ้งไว้แต่ความดีให้เป็นที่ระลึกของลูกหลานต่อไปเท่านั้น

ระลึกถึงป๋า

ปกติป๋าเป็นคนแข็งแรงทำงานเข้มแข็ง มีเพื่อนฝูงมากเป็นที่รักใคร่นับถือของเพื่อน ๆ ทางด้านครอบครัวป๋าเป็นผู้นำทางชีวิตของลูก ๆ ป๋าได้อบรมสั่งสอนให้ลูกทุกคนประพฤติดีประพฤติชอบ ให้สามัคคีกลมเกลียวกัน การบุญการกุศลป๋าไม่เคยละเว้น เมื่อถึงวันเกิดป๋าจะต้องบำเพ็ญกุศลโดยบริจาคเงินให้สถานมูลนิธิต่าง ๆ เสมอ

ก่อนที่ป๋าจะจากลูก ๆ ไปประมาณ 3—4 ปี ป๋าได้ป่วยเป็นโรคหอบหืด แรก ๆ ป่วยป๋าเข้ารักษาตัวที่ ร.พ. พระมงกุฎเกล้าฯ แต่อาการของป๋าก็ได้แต่ทรงอยู่เช่นนั้นเรื่อย ๆ ลูก ๆ จึงได้พาไปรักษาที่ ร.พ. กลาง อาการหอบหืดของป๋าค่อยดีขึ้น จึงได้กลับบ้าน ต่อจากนั้นอาการของป๋าก็ดีขึ้นเป็นลำดับ จึงทำให้ลูก ๆ ทุกคนค่อยสบายใจขึ้น

แต่แล้วต่อมาอีกไม่กี่เดือน อาการป่วยของป๋าก็เริ่มทรุดลงอีก ลูก ๆ จึงได้นำส่งเข้ารักษาที่ ร.พ. ศิริราช โดยหวังว่าจะได้ให้ได้รับการเยียวยาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแห่งนี้คราวนี้เองอาการของป๋าดีขึ้นมาก จนทำให้ลูก ๆ ทุกคน

รู้สึกอบอุ่นใจ และหวังว่าป๋าคงจะอยู่เป็นที่พึ่งทางใจของลูก ๆ อีกนาน แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะต่อมาอีกประมาณ 3 — 4 เดือน ป๋าก็ต้องเข้า ร.พ. ศิริราชอีกเป็นครั้งที่ 2 เนื่องจากโรคอื่นแทรกซ้อน หลังจากนั้นป๋าก็ต้องเข้า ๆ ออก ๆ โรงพยาบาลเพื่อตรวจร่างกายอยู่เสมอ

และต่อมาป๋าก็ต้องเข้า ร.พ. ศิริราชอีกเป็นครั้งที่ 3 ในครั้งนี้อาการของป๋าเป็นที่น่าวิตกมาก เนื่องจากป๋าหอบมากกว่าทุกครั้ง ลูก ๆ ก็เฝ้าเป็นห่วงต่างสวดมนต์ภาวนาขอให้อาการป่วยของป๋าจงหายเร็ว ๆ แต่แล้วป๋าก็มีโอกาสอยู่กับพวกลูก ๆ เพียง 2 วันเท่านั้น ป๋าก็ต้องจากพวกลูก ๆ ไปอย่างสงบ เมื่อเช้าตรู่ของวันที่ 23 ตุลาคม 2513 ยังความเศร้าโศกเสียใจของลูก ๆ สุดพรรณนา ทั้ง ๆ ที่ทราบดีว่าความตายเป็นสิ่งที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่พ้น แต่ก็หาสิ่งใดมายับยั้งความเสียใจของลูก ๆ ได้ไม่

การจากไปของป๋านับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของลูก ๆ เพราะลูกทุกคนยังหาได้ทดแทนพระคุณของป๋าเท่าที่ควรเลย ดังนั้นถ้าชาติหน้ามีจริง ขอให้พวกลูก ๆ ได้เกิด

เป็นลูกของป๋าตลอดทุกชาติไป และลูก ๆ จะไม่มีวันลืมวันที่ 28 ตุลาคม 2513 นี้จนชั่วชีวิต

ขออำนาจกุศลผลบุญ และคุณธรรมความดีที่ได้บำเพ็ญไว้แล้ว และที่ลูก ๆ จะได้บำเพ็ญต่อไป จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของป๋าจงไปสู่สุขคติ ณ สัมปรายภพด้วยเทอญ ฯ

ลูก ๆ

12 มี.ค. 16

อาลัย นายจุง หินทอง

สพฺเพสงฺขารา อนิจฺจา	สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง
สพฺเพสงฺขาราทุกฺขา	สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์
สพฺเพธมฺมาอนตฺตา	ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา

นายจุง หินทอง เป็นหัวหน้าครอบครัวหินทอง เป็นผู้ชอบพอเคารพนับถือในตัวผู้เขียน และเป็นผู้มีจิตใจมั่นคงในคุณของพระรัตนตรัย ขนบประเพณีที่ดีงามเป็นระเบียบ จะเห็นได้ว่าการงานของบุตรธิดาแต่ละคน เช่นการย้ายบ้าน เปิดกิจการค้าขาย หรืองานมงคลต่าง ๆ จะต้องให้บุตรธิดาของตนไปปรึกษาพระสงฆ์ ขอฤกษ์ยามแล้วทำบุญเลี้ยงพระเสียก่อนจึงให้เริ่มทำงานนั้น ๆ บุตรของนายจุง หินทอง ได้อุปสมบทแล้วทุกคน (เช่น นายชัยยันต์ หินทอง อุปสมบทที่วัดวิเศษชัยชาญเมื่อ 4 มี.ค. 16 เป็นต้น) การจากไปของนายจุง หินทอง ตามสภาพของธรรมดาดังที่ได้อัญเชิญพระบาลีมาเป็นบทเบื้องต้น ถึงเช่นนั้น ภริยา และบุตรธิดา

ของนายจุง หินทอง ก็มีความเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนเองก็เช่นเดียวกัน แต่ก็พยายามอดกลั้นตามบทพระบาลีนั้นเป็นเครื่องปลอบใจ

ดังนั้นการที่ ภริยา และบุตร, ธิดา, เขย, สะใภ้ ของนายจุง หินทอง ได้จัดอุปสมบทนายชัยยันต์ หินทอง รวมทั้งกุศลกรรมต่าง ๆ ที่ครอบครัวของนายจุง หินทอง ได้บำเพ็ญแล้ว กำลังบำเพ็ญอยู่และจะบำเพ็ญต่อไป ขอจงเป็นปัจจัยส่งเสริมให้นายจุง หินทอง ไปสู่สุขคติภพอย่างแน่นอน

พระครูศรีรัตนาภิวัฒน์
วัดวิเศษชัยชาญ
จ. อ่างทอง
12 มี.ค. 16

ไว้อาลัย

อาว์จุง หินทอง เป็นอาวที่ให้ความรักเหมือนพ่อคนหนึ่ง ได้ช่วยเหลือพวกผมตลอดจนครอบครัวเสมอมา ท่านจะเป็นเพื่อนคุยในเวลาว่าง เป็นที่ปรึกษาการงานอย่างดีที่สุด ท่านจะเป็นผู้แนะนำสั่งสอนว่ากล่าวตักเตือนพวกผมให้ประพฤติดีอยู่เสมอ

ครั้นแล้วอาว์จุง หินทอง ก็ได้จากพวกหลานไปโดยกระทันหัน ทำให้พวกเราต้องระลึกถึงอยู่ตลอดเวลา

ในโอกาสนี้พวกหลาน ๆ ทุกคนขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้กรรมดีที่อาว์จุง หินทอง ได้ประพฤติแล้ว ช่วยนำดวงวิญญาณไปสู่สุขคติภพ ถ้าหากอาว์จุง หินทอง จะทราบโดยญาณวิถีใด ๆ ก็ตาม โปรดรับรู้ไว้ด้วยเถิดว่าพวกหลาน ๆ ทุกคนยังระลึกถึงอยู่ทุกวัน

หลาน ๆ ทุกคน

12 มี.ค. 16

อนุโมทนา

คุณชัยยุทธ หินทอง ได้ขออนุญาตพิมพ์หนังสือชุด "หลวงตา" บางเรื่องในเล่มสอง เพื่อแจกในงานฌาปนกิจศพ "นายจุง หินทอง" บิดา ข้าพเจ้าไม่ขัดข้องกลับรู้สึกเป็นบุญเสียอีก เพราะจุดมุ่งหมายในการเขียนเรื่องสั้นชุด "หลวงตา" ก็เพื่อจะเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างธรรมะกับคนไกลวัด ให้ได้พบปะกันด้วยใจรื่นรมย์ เป็นการเผยแพร่ศีลธรรมแบบเคลือบศิลปะ และผลสำคัญที่ประสงค์ก็คือ ให้มีคนได้อ่านมัน ๆ เท่านั้น ฉะนั้น การที่คุณชัยยุทธ หินทอง ขออนุญาตพิมพ์ขึ้น ข้าพเจ้าจึงควรจะขอบคุณ คุณชัยยุทธ ที่มีส่วนช่วยขยายปณิธานของข้าพเจ้าให้กว้างออกไป แม้จะจะรู้สึกอยู่บ้างว่า หนังสือหลวงตาขณะนี้ได้เป็นที่รู้จักของคนมากพอควร แต่เมื่อเทียบกับจำนวนพลเมืองแล้ว กลับเห็นว่าน่าจะได้ช่วยกันกระจายขยายออกไปอีก

การตัดตอนมาพิมพ์เช่นนี้จำเป็นอยู่บ้าง ที่จะต้องกล่าวท้าวความเดิมเป็นเชิงแนะนำความเป็นมาของหลวงตา

มิฉะนั้นจะกลายเป็นว่าท่านอ่านหนังสือหลวงตาเหมือนดูยี่เกที่ไม่ได้ออกแขกจะหย่อนความสนุกไป

เหตุเดิมที่จะทำให้เกิด "หลวงตา" ปรากฏอยู่ในเรื่อง "บุญหลง" ในเล่มหนึ่ง มีคนนำลูกชายเล็ก ๆ มาถวายตั้งแต่หลวงตาบวชได้สามพรรษา.... คือ "บุญหลง" เป็นเด็กช่างพูดจะเรียกหลวงพ่อ แต่หลวงตาให้บุญหลงเรียกท่านว่า "หลวงตา" เพราะความช่างพูดของบุญหลงนั่นเอง เรียกชื่อ "หลวงตา" จนเพื่อนภิกษุพากันขำ เลยเรียกอย่างล้อ ๆ ว่า "หลวงตา" บ้าง หนักเข้าก็ขยายวงออกไปทุกที เด็ก ๆ ลูกศิษย์ก็เรียก "หลวงตา" เลยทำให้หลวงตาต้องเป็นหลวงตา ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ถึงวัยหลวงตา.... ผู้เขียนจึงยึดเอาหลวงตาเป็นหุ่นสำหรับเล่าอะไร ๆ ที่คิดว่าน่าจะเล่าสู่กันฟัง ตามแบบนวนิยายจนเป็นตอน ๆ ไป โดยให้ชื่อไว้ต่าง ๆ ตามชื่อของตัวละครบ้าง ตามความหมายของเหตุการณ์บ้าง เมื่อมีหลาย ๆ ตอนเข้าหลวงตาก็เลยดูออกจะกลายเป็นพระเจ้าเรื่องไป นี่คือมูลเหตุของเรื่อง "หลวงตา" ที่ท่านกำลังอ่าน

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในกุศลจิตของ คุณชัยยุทธ และญาติมิตรที่ทำบุญปรารภความกตัญญูกตเวทีเป็นที่ตั้ง ส่วนดีจากเรื่องทั้งหมด หากมีก็ขออุทิศแด่ผู้ล่วงลับ ตามเจตนาปรารภของท่านเจ้าภาพทุกประการ

แพรเยื่อไม้

24/9 ประชาธิปก กรุงเทพมหานคร

13 ก.พ. 16

ลูกผู้หญิง

"ลูกผู้หญิง"

วิมานของเทพบุตรหลังไหน ๆ ก็ไม่ประเสริฐไปกว่าชายคาเรือนของพ่อแม่ บ้านเรือนพ่อแม่ถึงแม้มันจะเป็นเพียงกระท่อมสัปปะรังเค คับแคบ สกปรก ไม่สวยงาม แต่มันก็เป็นที่ที่ปลอดภัย วางใจได้ ยามเหนื่อยอ่อนจะเสือกกายซุกหัวนอนก็หลับสนิท หลวงตาอยากจะให้หนูคิดถึงความจริงข้อนี้ให้มาก

บุปผานั่งหันข้างให้ เหม่อมองไปทางช่องหน้าต่างนิ่งเงียบราวกะไม่ได้ยินถ้อยคำของหลวงตาแต่กรามที่นูนเป็นสันขึ้นมานั้น บอกให้รู้ว่าหล่อนกำลังข่มขบ ระงับความพลุ่งไหวของอารมณ์ หลวงตาก็เช่นกันข่มความฟุ้งซ่าน เพื่อจะกล่าวข้อความตามที่ตั้งใจไว้ ให้ชัดเจนและเป็นคุณแก่ผู้ฟังให้มากที่สุดที่จะทำได้

"หลวงตารู้เหมือนกันว่า หนูจะไม่สบายใจ เมื่อฟัง หลวงตา ทั้ง ๆ ที่หลวงตาปรารถนามาตลอดว่า จะให้หนูมีความสุขอย่างมากที่สุด แต่เดี๋ยวนี้ มันเกิดจำเป็นขึ้นมาแล้ว หลวงตาต้องทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ ขอให้หนูฟังหลวงตาให้ดี"

"ค่ะ พูดเถอะค่ะ! หลวงตา หนูจะไม่คิดอะไรหรอก" บุปผาพูดด้วยเสียงเศร้า ๆ ทั้ง ๆ ที่ยังนั่งหันข้างให้ ไม่ยอมมองหน้า

"หลวงตารู้ดีว่า หนูทำอะไร ๆ ให้ล้วนแต่เป็นความตั้งใจดี มีเจตนาบริสุทธิ์ แต่ภาระของหลวงตาไม่เหมาะที่จะรับสนองความดีของหนู เช่นเข้ามาอยู่ร่วมกันในที่ลับในที่ส่วนตัวของหลวงตา อย่าว่าแต่ฐานะอย่างหนูเลย ต่อให้เป็นน้องสาวที่คลานตามกันมา หลวงตาก็รู้สึกไม่สนิทใจ หรือแม้กระทั่งเป็นแม่บังเกิดเกล้า ก็ไม่ได้รับยกเว้นจากการวิพากษ์วิจารณ์ ก็นี่หนูไม่ใช่ญาติ เป็นสาวสวย และหลวงตาก็ยังไม่ใช่พระอริยะ เอาละ ต่างว่าเราก็ต่างบริสุทธิ์ใจต่อกัน, เราไว้วางใจกันและกัน ว่าจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย

เป็นมลทิน, หนูก็จะต้องคิดว่าหลวงตาไม่ใช่พระป่า, หลวงตายังต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น พระอื่น; ที่แต่ละองค์มีภาระต้องช่วยกันรักษาสังคมหมู่สงฆ์ไว้ให้บริสุทธิ์สดใส, ไม่สงสัยไม่รังเกียจ, ในปฏิปทาอาจาระของกันและกัน นี่แหละจุดสำคัญที่ทำให้หลวงตา จำต้องห่วงใยในความรู้สึกของพระอื่นว่าท่านเหล่านั้นจะรู้สึกนึกมองหลวงตาอย่างไร หนูเข้าใจหรือยัง ว่าเหตุไรหลวงตาจึงห้ามบ่อย ๆ ไม่ให้หนูเข้าไปขลุกขลุ่ยในกุฏิหลวงตาเกินจำเป็น, และทำไมหลวงตาจึงอยากจะให้หนูกลับบ้านชัณสูตร, เมืองสิงห์,"

ความสงัดของกลางวัน บ่ายสักสองโมง เด็กเล็ก พระเณรต่างก็ไปเรียนหนังสือกันหมด คงเหลือแต่หลวงตากับบุปผาเท่านั้น ก่อนที่หล่อนจะมาอยู่นี่ ถ้าไม่มีกิจธุระไปที่อื่นหลวงตาจะใช้ความเงียบให้เป็นประโยชน์ เปล่า ไม่ใช่ยุบหนอพองหนอ หรือสัมมาอรหังอะไรหรอก แต่ท่านจะอ่านบ้าง เขียนบ้าง ความเงียบเป็นสหายของคนชอบคิด เพลิดเพลินไปวันหนึ่ง ๆ แต่บัดนี้ ความเงียบกลับเป็นเสมือนสัญญาณอันตรายคล้าย ๆ กับจะมีตาลึกลับซุ่มสังเกตอยู่ทุกหนทุกแห่ง เพราะบุปผา เป็นผู้มาเปิดประตูใจให้หลวงตา

คิด และคิดในทางที่ไม่เป็นมงคลแก่ภาวะของตน หล่อนดีเกินไป คิดอยู่หลายวันแล้วว่าจะพูดให้บุปผารู้เรื่อง แต่หวั่นเกรงไปว่าหล่อนจะไม่เข้าใจ และเก็บไปคิดประสาคนมีปมด้อยแต่หลวงตาก็ตัดใจ เรียกบุปผาออกมาจากห้องส่วนตัวของท่าน เพราะขณะนั้น หล่อนกำลังเข้าไปปัดกวาดทำความสะอาดอยู่ และครวญเพลงหงิง ๆ อย่างสุขใจ

หลวงตาชักแม่น้ำทั้งห้าอยู่นาน ในที่สุด ก็พูดแนะให้บุปผากลับบ้าน และจะตามขึ้นไปส่ง เพื่อเจรจากับพ่อแม่ ให้เกิดความราบรื่นปลอดภัยแก่หล่อน

"หนูเลวเกินไปใช่ไหมคะ หลวงตา?" บุปผาหันหน้ามาทางหลวงตา น้ำตาเต็มหน้าพลางสะอื้น

"ไหนหนูว่าจะพยายามเข้าใจหลวงตา ไงล่ะ?" หลวงตาอุทานอย่างตกใจ "จะเลวจะดี มันอยู่ที่เจตนา, ทำลงไปทั้ง ๆ ที่รู้ แต่หนูตั้งใจจะสนองคุณหลวงตาต่างหาก, หนูจะเลวได้ยังไง, หนูทำไปเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หนูจึงไม่ใช่คนเลว"

บุปผาร้องไห้ เหมือนเด็ก ๆ ทำให้หลวงตาเพิ่มความไม่สบายใจยิ่งขึ้น ท่านทรงกายขึ้นยืน

"ร้องเถอะหนู" หลวงตาว่า "ร้องให้มันสบายใจแล้วก็เฝ้าห้องด้วย หลวงตาจะลงไปในสวนต้นไม้ เดี๋ยวจะกลับมาพูดต่อ" ว่าแล้วก็ละจากกุฏิหายเข้าไปในรังกล้วยไม้เพลิดเพลินอยู่ในนั้น

ปกติ วัดหลวงตามีเทศน์ทุกวัน ตอนค่ำ โดยพระเถระรุ่นอาจารย์ท่านทำสืบต่อกันมา เพราะเห็นว่าวัดเป็นแหล่งแพร่ขยายกระจายศีลธรรม หากจะรอเทศน์กันต่อเมื่อมีงานใหญ่ ๆ หรือเฉพาะวันสำคัญ ๆ เท่านั้น วัดก็จะไร้ประโยชน์หมดความหมาย เพราะความผิดความชั่ว ความทุกข์ของคน มันเกิดขึ้นได้ทุกขณะไม่รอจังหวะ วันนี้วันนี้เหตุนี้แหละที่กิจวัตรพิเศษ ซึ่งไม่มีคนสนใจยังต้องมีประจำ, คนฟัง แม้จะมีอุบาสิกาสายเพียงคนเดียว, ก็ไม่ยอมงดท่านผู้ใหญ่ให้เหตุผลง่าย ๆ ว่า คนไม่ฟัง เทวดาก็ฟังเทวดาไม่ฟัง จิ้งจกตุ๊กแกก็คงได้ยิน, และดูเหมือนว่า ท่านประสงค์ให้รายการนี้, เป็นอุบายฝึกพระเณรในวัดให้เทศน์เป็น, เหตุผลต่าง ๆ ฟังดูแล้วไม่พบสาระน้ำหนักเลย, เป็นเรื่องน่าขำมากกว่า, แม้หลวงตาก็เคยนึกอย่างนั้น, งานที่ไม่ได้รับความสนใจก็ไม่ต่างอะไรกับสีซอให้ควายฟัง, จน

กระทั่งถึงวันที่บุปผามาพึ่งนั่นแหละ, หลวงตาจึงได้เปลี่ยนความรู้สึก, และหันมาสนับสนุนความเห็นของท่านผู้ใหญ่

บุปผา จะมาโดดน้ำตายที่สะพานหน้าวัด ขณะยืนเกาะราวสะพานมองเหม่อไปรอบ ๆ ทิศ ประหนึ่งว่าจะแสดงกิริยาอำลาโลกนั้น ก็มองเห็นเจดีย์ โบสถ์วิหารจึงเข้ามาในวัด เพื่อไหว้พระครั้งสุดท้าย เสร็จจากไหว้พระแล้วก็มุ่งหน้าออกประตูวัด ขณะผ่านมาใกล้ศาลา หูก็แว่วเสียงพระเทศน์ เห็นมีเงินเหลือติดค้างกระเป๋าอยู่บ้าง จึงเข้าสู่ศาลา เพื่อเอาเงินบูชาธรรม ทำบุญเป็นครั้งสุดท้าย เสร็จจากบูชาธรรมก็ฉุกคิดอีกว่าไหน ๆ จะตาย ก็ขอฟังเทศน์ให้เต็มอิ่มสักครั้งเถอะ เทศน์กัณฑ์นั่นเอง ที่ทำให้บุปผากลับใจขอร้องผู้เทศน์ คือเณรเล็ก ๆ องค์หนึ่ง ให้พาขึ้นมาหาท่านผู้เรียบเรียงเทศน์กัณฑ์นี้ คือ หลวงตานั่นเอง หัวข้อธรรม "การได้อัตภาพเป็นมนุษย์นับว่าเป็นลาภที่ได้ด้วยยาก" (กิจฺโฉมนุสฺสปฏิลาโภ)

ความทุกข์ของหล่อน ทำให้หลวงตารู้สึกเสมือนเห็นคนจมน้ำ สำลักพลั่ก ๆ จะขาดใจตายอยู่ต่อหน้า ใครเล่า

จะยังมัวรอสอบสวนให้รู้ก่อนว่า คนนั้นเป็นคนดี หรือเลว ควรแต่จะรีบโผลงช่วย ไม่ผิดกันเลย

จากวันนั้น บุปผาก็มาอยู่กับหลวงตา

มิใช่เพราะบุปผาเป็นคนไร้ญาติขาดที่พึ่ง หรือเพราะความสวย, ที่ทำให้หลวงตารับเอาความสุขของหล่อนมาเป็นภาระอย่างกระตือรือล้น, แต่เป็นด้วยความสำนึกว่า บุปผาได้ชีวิตคืนเพราะเทศน์ที่ท่านเรียบเรียงขึ้น ชีวิตบุปผาจึงควรจะเป็นสิทธิของท่าน ท่านจึงต้องคุ้มครองด้วยความยินดีเหมือนพ่อแม่ยินดีที่จะเหน็ดเหนื่อยเพื่อความรุ่งเรืองปลอดภัยของลูกฉะนั้น

หลวงตา ค่อย ๆ ลบรอยความหม่นหมองจากชีวิตบุปผาลงได้ด้วยโอวาท และถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความหวัง ความอบอุ่น จนกระทั่งหล่อนแน่ใจในเมตตาธรรมของพระ ยินดีเปิดเผยชีวิตเบื้องหลัง และเหตุแห่งความผิดพลาดต่าง ๆ ให้ฟัง อย่างที่แม้กับพ่อแม่ของตัวเองบุปผาก็ยังไม่กล้าที่จะเล่า มันเศร้าจริงๆ สำหรับผู้ฟังที่ห่างเหินกับความรักอย่างหลวงตา

"ไม่มีใครหรอก ที่ชีวิตจะหมดสดใส ตั้งแต่หัวจดหาง ต้องผ่านความผิดพลาดมาด้วยกันทั้งนั้น เรื่องอะไร

จะต้องมาหมกมุ่น คิดเห็นว่า ตัวเองเลวเสียจนไม่ควรจะอยู่ให้สลอนไปเต็มโลก มันก็พอ ๆ กับเราน่ะแหละ บุปผาเอ๋ย !

"เรื่องที่หนูพลาดไป ใคร ๆ เขาก็พลาดกันมาแล้ว เขายังยิ้มได้สวยเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น หนูทำอย่างนั้นบ้างก็ได้นี่นา

"อย่าเก็บความผิดพลาดมาพกไว้ให้เป็นแผลฉกรรจ์ทางจิตใจ เพราะมันไม่ใช่เรื่องผิดธรรมชาติแต่อย่างใด วิสัยสัตว์ วิสัยคนที่ยังมีกิเลส มันก็ต้องเป็นอย่างนี้ สัตว์มันก็รักกัน คนก็ต้องเป็นผัวเมียกัน ไม่เห็นจะเป็นผิดตรงไหน หากจะผิดก็ด้วยเราเก็บเอาความคิดเห็นของคนอื่นมาเป็นอารมณ์เกินไป คนที่ชอบนินทาว่าร้ายคนอื่นอย่างสนุกปากใช่ว่าจะสะอาดนักก็เปล่า มีโอกาสลับตาคนอื่นเมื่อไร ก็ยังชอบทำในสิ่งที่ปากมันพูดว่าเป็นการบัดสีอยู่นั่นเอง

"คนเราจะเป็นตัวเองได้ ก็ต้องใจแข็ง อย่าเก็บเอาความคิดเห็นของทั้งโลกมาเทินไว้บนหัว ปลงมันลงเสียบ้าง ยิ้มกับโลกให้เต็มที่ เพราะอายุของเรามีไม่มากพอที่จะมา

ใช้กับความระทมตรมตรอมใจ สิ่งที่ผิดพลาดไป มันแก้ไขไม่ได้ จะเก็บมันมาเป็นอารมณ์ทำไม ถ้าจะเก็บก็เก็บมันไว้เป็นครู อย่าเก็บมันไว้เป็นยาพิษ"

นี่คือ เนื้อหาของบทประโลมขวัญ ที่หลวงตาใช้กับบุปผา

หล่อนค่อยมีความสุขความสดใสขึ้นโดยลำดับ ร่างกายก็อ้วนท้วน มีราศี จิตใจก็ร่าเริง ยิ้มสวยแก้มเศร้า เสียงพูดไพเราะน่าฟัง จนกระทั่ง ยามว่างหล่อนมีอารมณ์พอที่จะครวญเพลงกล่อมขวัญตัวเองได้, และเพลงแรกที่แอบได้ยินมันมีความหมายเหนือใจหลวงตามาก ความหมายที่ว่านี้มิใช่ความไพเราะของสุ้มเสียง หรือลีลาท่วงทำนอง หรือความหมายที่ลึกซึ้งกินใจแต่อย่างใด แต่อยู่ที่มันทำให้หลวงตาสำนึกว่านั่นไม่ใช่เสียงผี....

ผู้ร้อง ครั้งหนึ่ง เคยหมดอาลัยในชีวิต ขนาดคิดฆ่าตัวตายมาแล้ว ฉะนั้นหลวงตาจึงปีตินักหนา เห็นตัวเองเสมือนพระฤๅษีที่ชุบศพให้ฟื้นคืนชีพได้อีก

เสียงเพลงเป็นสัญญาณชีวิต เป็นเครื่องหมายแห่งความสุข คนมีทุกข์ไม่เคยร้องเพลง คนร้องเพลงได้ย่อม

แสดงว่ามีความสุข แม้เนื้อความนั้น จะรำพรรณในเรื่องทุกข์ก็ตาม....เหตุนี้หลวงตาจึงออกจะตื่นเต้น กับเพลงของบุปผา....

และทุกครั้ง ที่บุปผาร้องเพลง หลวงตาจะต้องตั้งใจฟังเสมอ แม้มันจะเป็นเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ อย่างครั้งนี้ก็เช่นกัน หล่อนรำพรรณด้วยลีลาของ วงจันทร์ ไพโรจน์ "ช่างร้ายเหลือ" แล้วก็เปลี่ยนมาเป็นรวงทอง "ผู้หญิงก็มีหัวใจ" หลวงตาถึงกับแอบย่องไปยืนขโมยฟังอยู่ข้างหลังขณะนั้น หล่อนกำลังรีดเสื้อ กางเกงของเจ้าก้ ศิษย์คนเล็กอยู่ที่ระเบียงกุฏิ

"หลวงตาดีใจจริง ที่หนูมีหัวใจที่จะเจ็บปวดอีก"

บุปผาหยุดร้องทันที เหลียวหลังมอง เห็นหลวงตายืนยิ้ม รู้ตัวว่า มีคนแอบสนใจก็เกิดความอาย ยิ้มอย่างเก้อเขิน

"หลวงตาหนวกหูหรือคะ? หนูขอโทษ เผลอไป"

"ร้องไปเถอะ บุปผา! คนป่าหรือกที่จะหนวกหูเสียงเพลง หลวงตาชอบฟังเพลงเหมือนกันแต่ไม่มีวิทยุใช้ ฟังหนูก็พอแทนกันได้"

"หลวงตากำลังทำงานไม่ใช่หรือคะ ? เสียงหนูรบกวนหลวงตาแน่...."

"หลวงตากำลังเขียน ไม่ใช่กำลังอ่าน เสียงเพลงไม่เป็นภัยต่องานของหลวงตาหรอก"

"หลวงตาเขียนเรื่องอะไรคะ ?"

เรื่อง "ลูกผู้หญิง" เรื่องของหนู บุปผายิ้มอย่างสดชื่น "หลวงตาไม่เคยมีลูกผู้หญิง เกิดมามีเข้าก็ออกจะตื่น รู้สึกแปลก ผสมปลื้ม จนเก็บไว้ไม่ได้จึงต้องเขียน และคิดหวังว่าจะให้เป็นเสมือนสัญญาระหว่างเรา ว่าเราจะไม่พรากจากกัน ฝ่ายหนูก็ต้องยอมรับว่าเป็นสมบัติชิ้นหนึ่งของหลวงตา ส่วนหลวงตา ก็ถือว่า ความสุขความเจริญของหนูเป็นภาระของหลวงตาที่จะต้องเสกต้องสร้างขึ้นมาให้ได้"

บุปผา ยิ้มจนมีหยาดน้ำใส คลอครองดวงตา

"เขียนให้หมดนะคะ หลวงตาขา! หนูเคยพลาดเสียหายมาอย่างไร ๆ ชีวิตที่หาสาระไม่พบ ของผู้หญิงคนหนึ่งจะทำอะไรให้ใครชื่นใจสักครั้งก็ไม่เคย เพื่อเอาไว้สอนผู้หญิงด้วยกัน ที่ชอบฝันเพ้อทะเยอทะยานเหมือนหนู ถ้า

เขารู้ตัว หลีกเลี่ยงทางเลวได้เพราะเรื่องนี้ หนูจะถือว่าเป็นกุศล หลวงตาต้องเขียนให้หมดนะคะ"

"หลวงตาจะพยายาม แต่ไม่จำต้องให้ละเอียดนักก็ได้ เพียงแต่บอกว่า ผู้หญิงสาวคนหนึ่งผิดพลาดมาขนาดเห็นตัวเองไร้ค่า ก็พอจะให้เขาเดากันได้ ว่ามันควรจะขนาดไหน อีกอย่าง หลวงตาเกรงว่าจะเขียนไม่ลง เหมือนหมอผ่าตัด ทำได้เฉพาะคนอื่นหรอก"

"หลวงตาสงสารหนู กลัวว่าหนูจะมัวหมองใช่ไหมคะ ? แต่หนูกลัวไม่คิดเหมือนก่อน หนูใจนักเลงพอที่จะสนุกกับความหลังของตัวได้นะคะ ไม่คิดที่จะให้ใครมองเห็นหนูเป็นเทพธิดาเหมือนเคยต้องการมาแล้ว" บุปผาพูดแล้วหัวเราะ ราวกับว่าสนุก มันเป็นอาการเยาะเย้ยอดีตอันโง่เขลา สนุกสนานกับการผิดพลาดของตัวเอง แต่หลวงตาก็ยังเห็นว่าหล่อน "แสดง" อยู่นั่น

บุปผา ยิ่งอยู่กับหลวงตานานไป ก็ยิ่งสนิทแน่ใจว่าที่นี่เป็นที่ปลอดภัย นอนตาหลับได้สนิทแห่งหนึ่ง เพราะร่มเงาชายคากุฎิ ห้องเล็ก ๆ ที่หลวงตากำหนดให้อยู่อาศัย

มีความบริสุทธิ์ แม้อากาศที่สูดหายใจเข้าไปก็เชื่อว่าจะไม่เป็นพิษเป็นภัย

แต่ฝ่ายหลวงตา ครั้งแรกก็ดูปีติหน้าเบิกบานปานเหม พอนานวันเข้าเริ่มจะเห็นว่า อากาศภายในกุฏิของท่านเกิดวิปริต เป็นพิษเป็นภัยขึ้นมาเสียแล้ว ให้ตะครั่นตะครอทางจิตใจ เริ่มไม่ไว้วางใจในอารมณ์ของตัวเองส่อสำแดงความเป็นปุถุชนขึ้นมาอย่างเห็นชัด ทั้ง ๆ ที่ดัดจริตเป็นอริยะตลอดมา....

ท่านหวนกลับไปคิดใคร่ครวญถึง พระพุทธดำรัสที่มีต่อพระอานนท์เกี่ยวกับสตรีภาพ **"ไม่รู้ไม่เห็นเสียได้เป็นดี....อานนท์! ถ้าจำเป็นต้องพบเห็น ก็อย่าพูดหากมีกิจจำต้องพูด ก็อย่าพาดพิงถึงตัณหา"** ก่อนมาเคยคิดว่า พระพุทธเจ้าสอนให้ดูหมิ่นสตรี แต่บัดนี้บุปผามาทำให้เลิกเข้าใจผิด ท่านทรงสอน ทรงเตือนให้รู้สึกในอำนาจ อันยิ่งใหญ่ของสตรีเพศต่างหาก ดังหัวใจหลวงตากำลังพ่ายแพ้แก่บุปผาอยู่ขณะนี้

หลวงตาเริ่มระวังตัวเอง และหาวิธีที่จะแยกบุปผาให้ห่างท่าน โดยมิให้หล่อนรู้สึกตัว เพราะวิตกว่าหากไม่แก้ไข

เสียแต่ต้นมือ ท่านอง "ตัดไฟแต่หัวลม" แล้วตนอาจจะเผลอ เสียดายศีลน้อยกว่าลูกสาว ที่เวรกรรมส่งมาให้คนนี้เสียก็ได้

หล่อนไปอยู่ที่ร้านสอนตัดเสื้อพักหนึ่ง ด้วยความอุปการะของเจ้าของที่สนิทคุ้นเคยหลวงตา กลับมาก็พาไปมอบตัวเป็นผู้ช่วยอุบาสิกาในวิหารฯ ครั้งหลัง ฝากฝั่งไปกับคุณนายรายหนึ่ง ขอให้เอ็นดูหล่อนเหมือนลูกหลาน ไม่กี่วันคุณนายก็พามาคืน บอกว่า "บุปผาสวยเกินไป" หลวงตาก็พอจะซึมซาบว่าหมายความว่ากระไร

หลวงตากำลังตกที่นั่ง "ขว้างงูไม่พ้นคอ" บุปผากลับมาอยู่วัดอีก หล่อนปรนนิบัติวัฏฐากหลวงตาจนทำให้หลวงตารู้สึกแสลงอากาศภายในกุฏิของท่านเอง หวั่นไหวในความดีของหล่อน ไม่ไว้ใจตัวเอง เพราะโอกาสที่จะเสียพระ มันมีอยู่ทุกขณะ....วันนี้ ตกลงใจ....พูดจาเกลี้ยกล่อมให้บุปผากลับบ้าน....และเหตุผลที่ทำให้ดีต่อกันเกินไปไม่ได้.......และกำลังทิ้งให้หล่อนร้องไห้เฝ้ากุฏิอยู่คนเดียว

ปกติหลวงตา พอเข้าสู่สวนกล้วยไม้ ก็ดูประหนึ่งว่าได้ลืมโลกเสียสนิท วันนี้ก็เช่นกัน เผลอเพลินไป คิดว่าชั่ว

ประเดี๋ยว แต่ถึงสองชั่วโมงกว่า นึกถึงบุปผาก็เดาเอาว่าหล่อนคงจะเลิกร้องไห้ แลใจคอคงสบาย

กลับขึ้นมา พบว่า บุปผาหายไปเสียแล้ว....

ทุกแห่ง ที่คิดว่าบุปผาจะไป หลวงตาติดตามคว้าน้ำเหลว หันมาดูห้อง เสื้อผ้าอาภรณ์ส่วนตัวของหล่อนหายไปเกลี้ยง.... อีกสองวันต่อมา จึงให้เติมขับรถพาไปเมืองสิงห์ประตูน้ำชัณสูตร, พบหมอเกษมกับครูเพลินพรรณ ให้พาไปบ้าน กำนันพร.... ไม่พบบุปผาแม้แต่เงา สิ่งที่ได้พบนั้นกลับเป็นขี้เมาเข้าขั้นบ้าคนหนึ่ง คือกำนันพรนั่นเอง

บุปผาได้สำแดงอิทธิพลเหนือใจหลวงตาอย่างจะแจ้งยิ่งขึ้น หล่อนจะเป็นอารมณ์สุดท้าย ที่ถูกละเข้าสู่ความหลับและจะเป็นอารมณ์แรกที่วิ่งเข้าจับใจ เมื่อยามตื่นบางคืนก็เก็บหล่อนไปฝันถึง นี่คือ อาการเริ่มต้นของโรคประสาท.... หลวงตาผ่ายผอม และดำเกรียม จนเด็ก ๆ พากันสงสารอาการค่อยกระเตื้องขึ้นต่อเมื่อได้รับข่าวบุปผา หล่อนส่งจดหมายมาแจ้งให้หราบว่าหล่อนยังไม่ตาย และจะไม่คิดตาย "ทุกแห่งในโลก คือบ้านของหนู"

๒ เดือน กับ ๒๔ วัน ที่บุปผามาอยู่ในอุปถัมภ์ของหลวงตา แต่หล่อนคงต้องอยู่ในหัวใจของท่านตลอดไป

หล่อนเคยเขียนจดหมายส่งมาบ้าง เป็นครั้งเป็นคราว เล่าถึงความเปลี่ยนแปลงในชีวิต มีแนวโน้มชวนให้คิดคาดเอาว่า หล่อนกำลังไม่เยื่อใยต่อวิสัยของกุลสตรีเก็บไว้เศร้าคนเดียว ในที่สุด จดหมายก็ห่างและหายไป ครั้นแล้วจู่ ๆ ก็ได้ข่าวบุปผา และแน่ใจว่าเป็นของบุปผา ไม่ใช่จากจดหมาย แต่จากหน้าหนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่ง

เมื่อราว ๆ ปลายเดือนมกราคม พ.ศ. นี้ มีภาพถ่ายผู้หญิงสาวสาม สี่คน ในชุดกางเกงขาสั้น เสื้อรัดรูปจนเห็นทรงสล้าง อยู่ในท่าวิ่ง ใบหน้ายิ้มร่าเริง หนึ่งในจำนวนนั้นหลวงตาจำได้ เป็นบุปผา มีข้อความบรรยายภาพว่า

"หญิงไทยในเยอรมัน ที่กำลังมีชื่อเสียงอยู่ตามบำเรอสถาน และเป็นที่สนใจของบรรดาชายชอบสนุกทั่วโลก"

"โชคดีเถอะ บุปผาเอ๋ย! คาดไม่ถึงเลย ว่าจะปลงโลกเลยเถิดไปถึงเพียงนั้น"

หลวงตาภาวนา ด้วยความสลดใจ อยากจะร้องไห้....

ทุกวันนี้ วัดของหลวงตา ก็ยังมีเทศน์ให้จิ้งจกตุ๊กแกได้ยินอยู่ทุกคืน.

๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๕

บาทเดียว

ไหว้พระสวดมนต์ จนกระทั่งสงบจิตอธิษฐานแผ่เมตตาเสร็จแล้ว หลวงตาก็ยังไม่เขยื้อนกายจากอาสนะ คงมีแต่ดวงตาเท่านั้น ที่เลิกแลขึ้นเพ่งพิศพระพุทธรูป แต่จับนิ่งอยู่ที่ขอบฐาน ซึ่งขนานกับพื้นโต๊ะ อาศัยเทียนบูชาที่จุดไว้จวนจะหมดเล่มส่องแสงวูบวาบ ทำให้เห็นวงกลมที่แท่นพระได้ถนัด มันคือเหรียญสลึงที่ค่อนข้างใหม่วางตะแคงแนบอยู่กับฐาน หลวงตานั่งสงบเพ่งสายตามองราวกับเพ่งกสิณ แต่วงกลมเล็ก ๆ ของเหรียญสลึง หาได้ช่วยจำกัดอารมณ์ของหลวงตาให้เป็นสมาธิไม่ บางขณะมันก็ทำให้ใบหน้าอิ่มเอิบราวกะผู้สำเร็จ หรือประสบชัยชนะอันยิ่งใหญ่ แต่แล้วบางเวลาก็กลับเศร้าซีดเหมือนคนผิดหวังขนาดหนัก เพราะเจ้าวงกลมราคาเพียงสลึงเดียวนี้ มันมีความหมายเหนือใจหลวงตาเกินกว่าค่าอันแท้จริงมากมาย บางครั้งมันก็ทำให้หลวงตาไม่แน่ใจว่า การที่เอามันมาวางไว้บนแท่นบูชาเช่นนี้เป็นความฉลาดหรือความโง่ จะเป็นสิ่งเตือน

สำนึกในภาวะหรือเย้ยเยาะตนเอง เจ้าเหรียญอาถรรพณ์อันนั้นมันมีประวัติศาสตร์

ดวงตายังจับนิ่งอยู่ที่วงกลม แต่ดวงใจกลับลอยลิ่วห่างออกไปอย่างประมาณเศษส่วนมิได้ หลวงตานึกถึงเรื่องก่อนที่จะได้มันมาวางไว้บนแท่นบูชา....และนึกถึงความรู้สึกขณะที่เรียกมัน เหรียญอาถรรพณ์

"หนูจินต์ มันประกาศเรียกหาผมทางวิทยุสัมมบ้าน" วันหนึ่งพระประสม ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัด ๆ หนึ่งใกล้ ๆ ปากช่อง นครราชสีมาบอกกับหลวงตา

"จินต์ไหน ?"

"ก็หนูจินตนาลูกสาวผมนะซี ที่อยู่เมืองลำพูนไงล่ะ"

คำบอกเล่าของพระประสม ถึงลูกสาวที่ตกค้างอยู่เมืองลำพูน ทำให้หลวงตาประสานเรื่องราวในอดีตของพระประสมได้อย่างรวดเร็ว เพราะชีวิตของพระประสมเป็นเรื่องที่หลวงตาไม่เคยลืม และเป็นตัวอย่างหรือบทเรียนชวนคิดอยู่อย่างหนึ่ง ว่าคนที่ประพฤติดี ไม่เกเรเหลวไหลหากเกิดมาในยุคที่สถานการณ์บ้านเมืองขาดสันติสุขแล้ว

บารมีแห่งสุจริตธรรม ก็ให้ความคุ้มครองอย่างบกพร่อง ไม่น่าศรัทธาในกฎแห่งกรรมเสียเลย

หลวงตารู้จักพระประสมมาแต่ครั้งหลวงตาเป็นเด็กเล็กๆ ตอนนั้น ประสมเป็นหนุ่มรูปงาม ร่างสูงใหญ่ สุภาพและใจดี ประสมเป็นหนุ่มต่างถิ่น แต่มาอยู่กับประคำพี่สาว ซึ่งได้สามีเป็นคนแถวเดียวกับหลวงตา และเนื่องจากประสมและประคำ เป็นญาติสนิท จึงไปมาหาสู่กับบ้านหลวงตาเสมอ เขาเรียกโยมแม่หลวงตาว่ายาย ส่วนหลวงตาเรียกสองพี่น้องว่าพี่ ทั้ง ๆ ที่ศักดิ์ทางระดับญาติเขาเป็นหลาน แต่อายุอานามของเขา ทำให้หลวงตาต้องลดตัวลงเป็นน้องแทนที่จะเป็นน้า....นี่แหละความไม่สมดุลย์ของระดับญาติกับอายุ มันทำให้น่าปวดหัว

ต่อมาประสมพาลูกจันทร์ ซึ่งเป็นน้องสาวสามีประคำหนี แม่ยายเคืองมาก ไม่ยอมรับประสมเป็นลูกเขย ทั้ง ๆ ที่ลูกสาวเป็นเมียประสมสมบูรณ์แล้วอย่างไม่มีเงื่อนไข ตกลงประสมต้องพาลูกจันทร์พักรออารมณ์แม่ยายอยู่ที่บ้านหลวงตา เหมือนเจ้าเงาะตอนชะตาตก เข้าบ้านเข้าเมืองไม่ได้ เมื่อน้าชายหลวงตาลงมาจากเมืองพิจิตร ขากลับ ประสม

เลยพาลูกจันทร์ขึ้นไปพิจิตรด้วย เพื่อไปตั้งตัวทำมาหากิน ตามคำแนะนำของน้าชายหลวงตา แต่ประสมก็อยู่พิจิตรได้ชั่วขวบปีเท่านั้น ก็ต้องพาลูกจันทร์กลับ ภักษ์ผลที่ตั้งใจจะไปกอบโกยจากที่โน่นก็ไม่ได้ ได้แต่ลูกหญิงคลอดใหม่กลับมา และประสมก็ชื่นชมลูกเมียอยู่ได้ไม่กี่วัน ถูกเกณฑ์รับราชการทหาร ตอนนี้ใคร ๆ ก็เห็นใจสงสารประสม แม้แม่ยายที่แสนจะเกลียดเขา ก็ยอมให้ลูกจันทร์พาลูกเข้าบ้าน เพราะทนเวทนาไม่ไหว ประสมเข้าไปเป็นทหารอยู่กรุงเทพ ฯ มีหลายคนที่คาดการณ์ล่วงหน้าไว้ว่าประสมจะต้องหนีทหาร เพราะทนห่วงลูกห่วงเมียไม่ได้ แต่ประสมก็ไม่ยอมหนี ก้มหน้าอดทนรักษาหน้าที่ของลูกผู้ชายไว้อย่างน่าชม จะมีบกพร่องก็ตรงที่ลากรมกองกลับขึ้นไปเยี่ยมบ้านบ่อยเท่านั้น ระยะนี้เอง ประสมเดินเข้าบ้านแม่ยายเอาดื้อ ๆ ฝ่ายแม่ยาย แม้จะเกลียดหน้าลูกเขยสักปานใด ก็ออกปากขับไล่เหมือนครั้งก่อน ๆ ไม่ได้ เพราะหลงหลานเสียจนถอนใจไม่หลุดแล้ว นับว่าชีวิตของประสมเริ่มจะเข้าสู่ความราบรื่นขึ้นโดยลำดับ จนกระทั่งออกจากทหาร ก็ร่วมชีวิตกับลูกจันทร์ในบ้านแม่ยายอย่างปกติ เลิกเร่ร่อนเสียที ตั้ง

หน้าประกอบอาชีพทำมาหากินอย่างขยันขันแข็ง กระทั่งกำเนิดลูกชายอีกคนหนึ่ง ตอนหลัง ๆ นี้แม่ยายชักคลายพยศหมดแง่งอนเริ่มกินข้าวร่วมสำรับกับลูกเขย แต่ก็ยังไม่ยอมพูดด้วย โฉมหน้าแห่งครอบครัวนี้ ท่าทีจะรุ่งเรืองขึ้นอย่างทันตา แต่อนิจจา ประสมก็จำต้องจากบ้านอีก เมื่อลูกจันทร์ตั้งท้องลูกคนที่สาม ถูกระดมเข้าประจำการ ออกสู่สมรภูมิไทยเรียกดินแดนคืนจากฝรั่งเศส เพลงข้ามโขงไปสู่แคว้นไทยกำลังฮิท นายมั่นนายคงกำลังเป็นขวัญใจประชาชน ประสมฝืนใจจูบลาลูกเมีย จากบ้านไปสร้างไทยให้เป็นมหาอำนาจ ตอนนี้แม่ยายร้องไห้ เพราะการจากของลูกเขยที่แสนเกลียด

เมื่อกรณีพิพาทอินโดจีนยุติลง ประสมกลับมาเป็นเขยแก้วเขยขวัญได้ไม่นาน ญี่ปุ่นขึ้นประเทศไทย ท่านผู้นำจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำเนินนโยบายการเมืองแบบสนฺลูลม เพื่อเอกราชอธิปไตยของไทย ประสมก็ต้องมีส่วนด้วยพลีอุทิศชีวิตให้แก่ชาติจนไม่มีเวลาแม้จะมุงหลังคาบ้าน กันแดดกันฝนคุ้มหัวลูกเมีย คราวนี้ไทยขยายอานุภาพไปทางภาคพายัพ ประสมถูกส่งไปประจำอยู่ลำพูน

สองปีเศษที่จากบ้านไป ต่อมาประสมได้รับข่าวจากน้องชาย ว่าลูกจันทร์ทนความว้าเหว่ไม่ไหว ข่าวนี้ทำให้ประสมเสียขวัญ ห่วงลูกเมียจนต้องหาทางลงมาจากลำพูนทั้ง ๆ ที่การคมนาคมสมัยนั้นก็แสนจะยากลำบาก และได้ทราบข้อเท็จจริงจากการซุบซิบของญาติ ก็จึงตัดใจบอกลูกจันทร์เมื่อตอนจะกลับว่า

"ไม่ต้องห่วง ต้องคอยฉัน มีทางใดจะให้ความสุขแก่ตัวเองได้ ก็ทำเถอะ ฉันเห็นใจ"

ลูกจันทร์ร้องไห้.... ...

สงครามเลิก ไทยไม่ได้เป็นมหาอำนาจ แต่เกือบจะเป็นมหาพินาศ คณะผู้บริหารชาติถูกเปลี่ยนชุด คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ ให้เหตุผลแก่ผู้มีชัยว่า ไทยถูกจี้ให้จำต้องทำสงคราม ต้องหาหลักฐานเข้าประกอบเหตุผลมากมายข้อที่จะช่วยให้คำอ้างมีน้ำหนักอย่างหนึ่งก็คือ บรรดาทหารหาญซึ่งอยู่ยังสมรภูมิทุกแห่ง ต้องหาทางกลับบ้านเองประเทศชาติ หากไปแสดงความห่วงใยต่อสวัสดิภาพของทหารเข้า ก็จะทำให้ปฏิเสธการกล่าวหาของฝ่ายมีชัยไม่ขึ้น

ประสมกับเพื่อนทหารจึงต้องกลับจากลำพูนโดยล่องแพ รอนแรมมาตามสายน้ำแม่ปิงร่วมเดือนจึงถึงบ้าน

ประสมไม่เข้าบ้านแม่ยาย แต่เลยไปอยู่บ้านแม่ของตน ส่วนลูกขอร้องให้น้องสาวไปพามาพบ พ่อลูกได้พบและกอดจูบกัน ท่ามกลางหยาดน้ำตาของญาติ....

อยู่บ้านแม่ได้ชั่วไม่กี่วัน ประสมกลับขึ้นไปเมืองลำพูนอีก โดยบอกแม่กับบรรดาญาติว่า ตนได้วางแผนงานอาชีพไว้อย่างหนึ่งคำบอกของเขาทำให้ทุกคนเห็นดีเห็นชอบด้วย เพราะมีทางจะร่ำรวยเร็ว จึงช่วยสละทุนทรัพย์เพื่อส่งเสริมแผนงานของเขา แต่เขาก็ไปไม่ถึงลำพูน ป่วยหนักอยู่ที่สถานีรถไฟอยุธยา เพราะพิษไข้มันพักตัว ตั้งแต่รอนแรมมาในป่าลำน้ำแม่ปิ ร้อนถึงญาติต้องไปช่วยกันหามกลับบ้าน รักษาตัวอยู่หลายเดือน พอพ้นดี เขาก็สละชีวิตฆราวาสเข้าสู่ร่มผ้ากาสาวพัสตร์ จำพรรษาอยู่ในวัด ซึ่งตอนนั้นหลวงตากำลังเป็นสามเณร

หลวงตาเรียกพระประสมว่าหลวงพี่ อยู่กุฏิติดกันอาศัยที่เป็นญาติ และมีความรักความนิยมในนิสัยของกันและกัน จึงทำให้วิสาสะกันสนิทสนม วันหนึ่งหลวงตา

เข้าไปในกุฏิหลวงพี่ประสม พบกระดาษแผ่นหนึ่งวางอยู่บนหน้าโต๊ะบูชา จึงวิสาสะหยิบเอามาอ่านใจความสำคัญมีว่า บัดนี้ลูกจันทน์โตขึ้นมาก และบ่นถึงพ่อเสมอ ว่าเมื่อไรจะขึ้นไป และลงชื่อว่า สายใจ พออ่านจบ เหลียวกลับไปข้างหลัง เห็นหลวงพี่ประสมยืนมองอยู่ แล้วก็ทรุดลงนั่งทอดสายตาเหม่อไปทางช่องหน้าต่าง หลวงตารู้ว่านั่นเป็นอาการข่มความรู้สึก ซ่อนอารมณ์สะเทือนใจของหลวงพี่ประสม จึงรู้สึกเสียใจมากที่ไปอ่านจดหมายฉบับนั้น และลงโทษตัวเองด้วยการไม่ยอมปริปากพูดเรื่องนี้กับใคร ๆ เป็นเวลา ๒๐ กว่าปีมาแล้ว....

เมื่อหลวงตาบวชเป็นพระ และลงมาอยู่วัดในกรุงเทพฯ กับพี่ชาย ข่าวของประสมหลังจากลาเพศสมณะแล้ว ก็ทราบอย่างกระท่อนกระแท่นว่า ชีวิตประสมไม่สู้จะราบรื่นนัก ลูกจันทร์ภรรยาเก่ามีผัวอีกหลายคน ผู้ชายบางคนในความรู้สึกของหลวงตาว่า ไม่น่าจะมีผู้หญิงคนไหนยอมเป็นเมียเลย แต่ลูกจันทร์ก็เป็น ในที่สุดชีวิตของลูกจันทร์ ก็จบลงท่ามกลางเสียงสาปแช่งของเพื่อนร่วมบ้าง ส่วนลูก ๆ ก็พากันเข้ามาอยู่ในอ้อมอกของพ่อ ประสมเลี้ยงลูกหญิง

ลูกชายมาจนโตเป็นหนุ่มเป็นสาว เห็นว่าพอจะพึ่งตนเองได้แล้ว ก็สละโลกย์อีกวาระหนึ่ง บวชจำพรรษาบำเพ็ญกรรมฐานอยู่ที่วัดวัดหนึ่ง แถว ๆ ปากช่อง นครราชสีมา แล้วจู่ ๆ ก็ล่องลงมากรุงเทพ ฯ พักกับหลวงตา เอ่ยถึงลูกหญิงจินตนาที่เมืองลำพูนให้ฟัง.......

"หลวงพี่จะขึ้นไปหาแกไหมล่ะ ?" หลวงตาปะติดปะต่อเรื่องแล้วก็ถาม

"ผมอยากจะคิดว่า ตายจากกันเสียดีกว่า" หลวงพี่ประสมตอบ

"คิดสั้นแค่นเองน่ะหรือ ?"

"คิดยิ่งยาว มันก็ยิ่งทุกข์"

"พูดยังกะสำเร็จอรหันต์" หลวงตาข้อน "ถามจริง ๆ เถอะหลวงพี่ตัดใจลืมลูกทั้งคนลงหรือ ?"

"ไม่เคยลืม"

"๒๐ กว่าปีมาแล้ว ที่จากกันมา บำเพ็ญกรรมฐานอยู่ตั้งหลายปี ก็ลืมลูกไม่ได้ แต่ก็ไม่ยอมไปหาลูก ต้องให้ลูกมันออกข่าวสี่มุมบ้านแปดมุมเมืองหาพ่อ อย่างนี้ต่อให้สำเร็จอรหันต์ไปจริง ๆ ก็ยากที่จะให้ผมเห็นดีกับหลวงพี่"

"จะให้ทำอย่างไรเล่าคุณ ในเมื่อผมต้องมาเป็นอย่างนี้" หลวงพี่ประสม พูดแล้วก็ก้มมองตัวเองเป็นเชิงปลงอนิจจัง มันมีความหมายพอจะช่วยให้หลวงตาทราบความรู้สึกของหลวงพี่ประสมได้ชัด จะอะไรเสียอีก นอกจากจะนึกถึงความยากจนค่นแค้น ว่ากันที่จริงหลวงพี่ประสมไม่น่าจะต้องเป็นอย่างนี้ เพราะฐานะทางครอบครัวแต่เดิมมาก็ไม่ต่ำต้อยอะไรนัก ทั้งในด้านความประพฤติ ก็น่าที่จะรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่น เพราะเป็นคนขยันขันแข็ง เหล้ายาการพนันไม่เคยยุ่งเกี่ยว นับว่าเป็นคนมีธรรมะคนหนึ่ง แต่ก็ต้องมาเป็นอย่างนี้ ลูกเต้าหญิงชายที่สละมาแล้ว ก็ต้องประสบความค่นแค้นลำเค็ญ ต้นเหตุมาจากอะไร หลวงตาก็พอจะทราบ เพราะหลวงพี่ประสมเป็นคนดีในยุคที่ไม่มีโอกาสเกื้อกูลตนเอง ต้องสละเวลาช่วงที่สมควรจะตั้งหลักฐานให้แก่ชาติ สองครั้งสามคราวชาติปลอดภัย แต่ครอบครัวประสบความวิบัติร่วงโรยมาเป็นลำดับ ภรรยาที่รักก็หนาพากันหนี ก็ให้มีอันเป็นไป ทิ้งไว้แต่ภาวะอันขมขื่นทรมาน จนต้องสละโลกียออกบวช....และบัดนี้ ได้รับข่าวจากลูกอีกคนหนึ่ง ที่ตกค้างอยู่เมืองไกล หลวงพี่

ประสม แม้จะคิดถึงลูกคนนี้ แต่ก็ไม่ต้องการให้ลูกมาเห็นว่าตนต้องมีสภาพอย่างนี้ ให้มันคิดว่าพ่อของมันมีสง่าราศีด้วยความคาดหมายของมัน จะเป็นผลดีแก่จิตใจมันมากกว่าจึงตัดสินใจง่าย ๆ ว่า ได้ตายจากกันไปแล้ว แต่หลวงตาไม่ยอม

คนเรา แม้จะมีฐานะทางทรัพย์สินรุ่งเรืองเพียงไร หากขาดความอบอุ่นทางใจ ฉันท์พ่อแม่พี่น้องเสียแล้ว ชีวิตจะไม่มีวันสิ้นความว้าเหว่เลย

ยามขัดข้อง ทรัพย์อาจจะเป็นเครื่องแก้ปัญหาได้ แต่ถ้าสิ้นทรัพย์เสียแล้ว อะไรเล่าจะเหลืออยู่เพื่อช่วยค้ำจุน ส่วนสายเลือดความเป็นพ่อแม่พี่น้อง ถึงจะยากจนไม่อาจจะช่อนบรรเทาทุกข์ แต่ก็ยังเป็นผู้ร่วมร้องไห้ยามทุกข์ด้วย นี่คือแม่น้ำทิพย์ทางหัวใจของหลวงตา

"มันอาจจะเกิดความทุกข์ร้อนอะไรสักอย่าง ที่มันแก้ไขไม่ได้ มันจึงต้องออกข่าวเรียกหาทางสื่อมวลชน ผมว่าที่แท้แล้ว จินตนามันร้องไห้หาพ่อทางวิทยุนั่นเอง น่าสงสาร...."

ธาตุแท้ในหัวใจพ่อ ทำให้หลวงตาชนะหลวงพี่ประสม ตกลงเป็นเจ้ากี้เจ้าการพาหลวงพี่ประสมนั่งรถไฟขึ้นไปลำพูนสำเร็จ

หลวงตาตื่นเต้นด้วยความรันทดระคนปีติ ที่เห็นลูกสาว กับหลวงพ่อ นั่งก้มหน้าร้องไห้ ทักทายกัน แทนถ้อยคำอยู่นาน ชื่นใจที่นำพ่อมาพบลูกได้ อาการร้องไห้ของสองพ่อลูก ทำให้หลวงตาคิดว่านี่เป็นงานชิ้นเอกของตน ชมตนเองว่าทำหน้าที่ได้เหมาะสมที่สุด เคยสร้างความดีมามากแต่ทุกครั้งมันไม่มีผลประจักษ์ทันใจเหมือนครั้งนี้........ ครั้นอยู่ลำพูนได้สามส่วนความปีติก็ค่อยละลายลงทีละน้อย เพราะเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้หลวงตาไม่แน่ใจเสียแล้ว ว่าความเจ้ากี้เจ้าการของตนครั้งนี้จะเป็นกิจที่ควรปีติโสมนัส เพราะอำนาจสายโลหิตมันผูกรัดแน่นกระชับอย่างคาดไม่ถึง เมื่อคำนึงว่าหลวงพี่ประสมเป็นพระกรรมฐาน ความเจ้ากี้เจ้าการของตัว ที่หลงปีติอกแทบจะระเบิด เมื่อวันที่เห็นภาพพ่อลูกเจอกัน ที่แท้มันก็คือพาพระกรรมฐาน ที่บวชมุ่งสลัดโลกีย์รูปหนึ่ง มาถูกบ่วงมัดคอนั่นเอง เพราะลูกสาวไม่ยอม

ให้หลวงพ่อกลับ ตกลงหลวงตาต้องล่องกลับจากลำพูนแต่เพียงลำพัง........

เทียนเล่มหนึ่ง ถูกเผาไหม้ดับลงไป เหลืออีกเล่มหนึ่งซึ่งใกล้จะดับเหมือนกัน แต่ก็ยังส่องแสงระริกให้ความสว่างพอที่จะทำให้เห็นเหรียญสลึงอันนั้นได้ เว้นแต่ความสุกสะท้อนแสงของมันลดลงไปบ้าง กลายเป็นวงที่ดำคล้ำ ทำให้เห็นแววของมันไม่ถนัด หลวงตาค่อยขยายเปลือกตาเพิ่มกระแสการเพ่งมากขึ้น เพราะวงกลมอาถรรพณ์นี้แท้ ๆ ที่พาใจให้ลิ่วลอยไปไกลแสนไกล บัดนี้หลวงตาเห็นตัวเองนั่งอยู่ในรถไฟ เชียงใหม่—กรุงเทพฯ ชะลอมลำไยมากมายที่ญาติโยมทางโน้นช่วยกันจัดถวายด้วยน้ำใจศรัทธา มันยัดอัดแน่นอยู่บนหิ้งรถไฟ ได้อาศัยชายหนุ่มคนหนึ่ง ท่าทางเป็นผู้มีอันจะกิน แต่งกายสุภาพ อัธยาศัยงาม รับภาระช่วยเหลือมาตลอดทาง รถไฟกำลังพาหลวงตากลับกรุงเทพฯ แต่แสงเทียนที่เหลือเพียงเล่มเดียว บังคับให้หลวงตาต้องสำรวมจิตเพ่งเหรียญสลึง เพื่อให้ใจเข้ามาอยู่ในวงกลมที่มีความหมายเกินกว่าราคาในตัวมัน

ในที่สุด หลวงตาก็กลับถึงวัดได้อย่างเรียบร้อย ด้วยการสงเคราะห์ของชายผู้นั้น เขาจัดการเรียกรถเข็นมาลำเลียงชะลอมลำไยลงจากรถไฟ และหารถแท๊กซี่คันหนึ่งมาขนส่งถึงวัด ค่ารถค่าราจ่ายให้เสร็จ แล้วเขาก็ขนชะลอมของเขา ขึ้นรถแท๊กซี่แยกไปอีกทางหนึ่ง หลวงตานึกให้พรเขามาตลอดทาง และคิดว่าหากผู้ชายไทยทั่วไป แสดงอัธยาศัยต่อพระเจ้าพระสงฆ์เยี่ยงชายผู้นี้ พระศาสนามีทางเจริญ ภิกษุสามเณรก็คงมีค่าขึ้นสำหรับสังคม

เมื่อถึงวัดแล้ว หลวงตาก็เฝ้าคอยฟังข่าวหลวงพี่ประสมอยู่หลายเดือน ก็ยังไม่มีวี่แวว กระทั่งบ่ายวันหนึ่ง มีชายคนหนึ่ง แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ขับรถเก๋งใหม่เอี่ยม ตราแสดงยี่ห้อชัดว่าราคาเกินแสนมาหาหลวงตา ตอนแรกจำเขาไม่ได้ เขาคือชายคนที่เคยนั่งรถไฟร่วมกันมาจากเชียง-ใหม่นั่นเอง.... หลวงตารู้สึกยินดีที่ได้พบเขา แต่เขาทำให้หลวงตาน่าจะยินดียิ่งขึ้นไป เมื่อได้ถามสุขทุกข์กันพอควรแล้ว เขาก็เรียนหลวงตาว่า

"ผมมีของมาถวาย" เขาเปิดกระเป๋าหิ้ว ดึงห่อกระดาษปึกหนาออกมา ประจงถวายหลวงตาอย่างนอบน้อม

หลวงตารับเอามาแก้ห่อดูต่อหน้าเขานั่นเอง พบธนบัตรใบละร้อยปึกหนา หลวงตางง ยังไม่ทันพูดอะไร เขาก็กล่าวว่า

"หมื่นหนึ่งครับ"

"จะมาร่วมสมทบทุนสร้างโรงเรียนหรือ ?" ขณะนี้ทางวัดของหลวงตา กำลังก่อสร้างโรงเรียนส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยงบประมาณ ๑ ล้าน ๕ แสน

"หามิได้ครับ ผมถวายท่านเป็นส่วนตัว" คำของเขาทำให้หลวงตาระมัดระมังตัวขึ้นมาทันที

"ทำไมถวายมากมายนักล่ะ ?"

"ยังน้อยไปเสียอีก เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ผมได้จากท่าน"

คำพูดของเขา ทำให้หลวงตาหวนระลึกถึงการนั่งสนทนากันมาในรถไฟ พลางเดาเอาว่า คงจะมีถ้อยคำที่เป็นไปในแนวธรรมะสักตอนหนึ่งกระมัง ? ที่ทำให้เขาเกิดสติได้คิด หันมาปฏิรูปชีวิตตามหลักธรรมของพุทธศาสนา เพราะปรากฏบ่อย ๆ มีคนฟังเสียงแสดงธรรมทางวิทยุของหลวงตา แม้ไม่เคยรู้จักเคยเห็นตัว ก็อุตส่าห์ดั้นด้น

สืบเสาะมาหา เพื่อถวายไทยทานบูชาธรรม แต่ทุก ๆ ครั้งก็ไม่เคยมีใครมาถวายบูชามากมายเหมือนเขาผู้นี้....

"อาตมาทำประโยชน์อะไรให้คุณ ยังนึกมองไม่เห็นว่าจะมีค่าถึงหมื่นบาท"

"คืออย่างนี้ครับ วันที่เราล่องมาจากเชียงใหม่น่ะ"

"นั่นสิ! อาตายังไม่ลืม นึกเจริญพรอยู่เสมอ คุณเสียอีก ที่เป็นฝ่ายทำประโยชน์ให้อาตมา"

"ผมช่วยเหลือท่าน ท่านมองเห็น แต่บารมีของท่านที่คุ้มครองผม ท่านกลับไม่รู้สึก มองไม่เห็น"

"ช่วยชี้แจงหน่อยซิคุณ"

"ชะลอมลำไยนั่นไงละครับ" เขาเริ่มแย้ม "ขณะที่ผมควบคุมกระทั่งจัดส่งท่านมา มีของผมรวมปนอยู่ด้วย แต่ของผมไม่ใช่ชะลอมลำไย ที่แท้มันคือฝิ่น อาศัยท่านจึงทำให้รอดจากการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ ผมร่ำรวยขึ้นมาเพราะบารมีท่าน จึงนึกถึงพระคุณ ขอถวายเงินนี้ตอบแทน"

หลวงตานิ่งอึ้งอยู่ชั่วครู่ ดวงตาเต็มไปด้วยแววครุ่นคิด แล้วก็ก้มลงพิศห่อธนบัตร ใช้นิ้วเขี่ยมันให้เขยื้อนที่กลับไปยังเจ้าของ

"ขอบใจ ที่นึกถึงคุณของอาตมาในข้อนี้ แต่อาตมาคิดไม่เห็นว่ามันจะเป็นคุณขึ้นมาอย่างไร จึงยากที่จะยินดีในสิ่งตอบแทนของคุณได้ เอาคืนไปเถอะ ถ้าจะถวายให้ได้ อาตมาก็ขอฉลองศรัทธา เพียงเหรียญสลึงสักอันหนึ่งก็พอ"

"เอาไปทำไมครับ สลึงเดียว ?" เขากล่าวด้วยอาการตกใจ

"เอาไว้บูชา เพื่อเตือนสติให้สำนึกไว้เสมอว่า ตัวเองมีราคาบาทเดียว"

"ท่านนะหรือราคาบาทเดียว ?"

"ใช่ พระน่ะ ! ราคาบาทเดียวทุกองค์แหละคุณ"

ใบหน้าของเขาถอดสี มีเม็ดเหงื่อผุดขึ้น จนต้องเอาผ้าเช็ดหน้าออกซับ แสดงอาการอึดอัดอย่างเห็นได้ชัด จะเอื้อมมือหยิบนั่นจับนี่ก็ดูเกะ ๆ กะ ๆ พิกล ในที่สุดเขาก็พูดขึ้นอีกว่า

"เงินนี้ ผมตั้งใจมาถวายท่านจริง ๆ อย่าให้ผมเสียความตั้งใจเลยครับ ผมทำชั่วทำบาปมาแล้ว ก็อยากจะทำดีทำบุญบ้าง"

"คุณได้บุญ แต่อาตมาได้บาป เพราะไม่สบายใจ อย่าให้อาตมารับเลย ขอสิ่งเดียวแหละ ถึงแม้มันจะเป็นสิ่งจากฝันของคุณก็เอาดี"

"โธ่! ท่าน" เขาอุทานเสียงเหมือนสะอื้น "เอาละครับ หากไม่ยินดีรับเป็นส่วนตัว ก็กรุณารับของผมไว้เพื่อสมทบทุนสร้างโรงเรียนก็แล้วกัน วัดกำลังต้องการทุนก่อสร้างมิใช่หรือ ?"

"หากโรงเรียนหลังนี้ เป็นโรงเรียนเพื่อสอนคนให้เป็นโจร อาตมาก็จะรับ แต่นี่เป็นโรงเรียนส่งเสริมพระพุทธศาสนา หากจะเอาเงินก้อนนี้ของคุณเข้าไปปนด้วยก็เกรงว่าโรงเรียนหลังนี้ จะมีมลทินกลายเป็นอนุสาวรีย์แห่งบาป ผิดวัตถุประสงค์ทางพระพุทธศาสนา จนใจจริง ๆ คุณ, ที่รับของคุณไม่ได้"

เทียนอีกเล่มดับลง ความมืดเข้าปกคลุมสนิททำให้หลวงตามองไม่เห็นอะไร เหรียญสิ่งอันนั้นก็ถูกความมืดบดบังไปด้วย แต่ใจของหลวงตายังกระจ่างอยู่ด้วยประวัติของมัน สิ้นแสงเทียน ก็สิ้นโอกาสที่จะเห็นสีหน้าของหลวงตา ที่ยังเปลี่ยนแปลงสลับกันไป ด้วยอำนาจของใจ

ที่ยังตกอยู่ในรัศมีบงการของกิเลส หลวงตาคิดไม่ตกว่า การตัดสินใจรับเจ้าเหรียญสลึงอันนี้ไว้เป็นอนุสสติ แทนที่จะเลือกเงินหมื่นบาทนั้น มันเป็นความฉลาดหรือโง่กันแน่....

ขาดแสงเสียอย่างเดียว โลกทั้งโลกก็มืด....แต่ถึงจะมีแสง หากขาดดวงตา โลกก็สว่างขึ้นมาไม่ได้

๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๑

สิ่งแทนคุณ

๑

แม้จะเป็นเพียงเงาก็เห็นชัด รูปร่างเขาช่างวิกลวิการอะไรเช่นนั้น ตัวเตี้ยตะแหมะแขะ บนหลังอันค่อมโค้งมีก้อนเนื้อโปนพอกราวกับตะโหงกอูฐ แขนขายาวผิดส่วนชวนให้ใจฝ่อสลดเหมือนเห็นสัตว์นรก ที่แผ่นมือซึ่งเขาใช้ประสานกันไว้ที่ท้ายทอย มองดูเป็นขอเกี่ยวกัน แทนที่จะเป็นนิ้วเหมือนคนทั่วไป หัวหลิมมีผมแซมเป็นปอยๆ ประ-ปราย ปากที่มองจากทางด้านข้าง มีฟันยื่นออกมาเหมือนปากนก เท้าที่อยู่ในท่าเคลื่อนก้าวถอยหลังลอยเหนือพื้น ซึ่งปรากฏมีหญ้าขึ้นรก ส่วนบนของเงาประหลาดนั้นเป็นความมืด ขีดด้วยร่องแสงขาวเป็นระยะ ข้างขวาต่ำลงมาเงาดำสนิท แลดูลึก เห็นเสารางๆ สองสามต้น ทางซ้ายเป็นบันไดไม้ที่มีคั่นตะแคง เชิงบันไดมีตุ่มตั้งอยู่ใบหนึ่ง

มันเป็นภาพประหลาดที่เกิดขึ้นใต้ถุนเรือน ใต้บันไดบ้านแบบชนบทหลังหนึ่ง........

"ผมได้เห็นที่กุฏิท่านเจ้าคุณฯ เจ้าคณะภาค" ผู้จัดการธนาคารกสิกรไทย สาขาวงเวียนเล็ก ธนบุรี หรือ **บุ๋น ไปยพงษ์** กล่าวเนิบ ๆ ราวกับกำลังตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งประหลาดที่ตนเล่า....... "เขาว่าเรื่องเกิดที่บ้านสร้างคนกรุงเทพ ฯ นี่แหละขึ้นไปบวช คืนวันทำขวัญ ขณะที่ผู้คนกำลังแน่นบ้านเจ้าภาพ ก็เกิดเสียงประหลาดร้องดังเหมือนใครมาเป่านกหวีด จนเกิดหวาดกลัวกันทั้งบ้าน บังเอิญเพื่อนนาคซึ่งไปจากกรุงเทพ ฯ เป็นช่างถ่ายรูป เกิดความคิดขึ้นหันไปถ่ายภาพทางที่มาของเสียง ไม่ว่าเสียงจะแว่วหวีดมาทางไหน เขาก็หันกล้องไปถ่ายทางนั้น ในจำนวนภาพถ่ายมากมายหลายภาพ ก็มีภาพนี้รวมอยู่.... และสันนิษฐานกันว่าเป็นภาพเปรต"

"เหตุเกิดที่บ้านสร้าง...." หลวงตาทวนคำ "บ้านสร้างไหน ? บ้านสร้างที่ฉันรู้จักมีอยู่หมดด้วยกันถึงสามบ้านสร้าง ... บ้านสร้างกรุงเก่า บ้านสร้างอ่างทอง และบ้านสร้างเมืองปราจีน ท่านทราบไหมว่า บ้านสร้างที่เกิดเหตุนี้มันบ้านสร้างไหน ?" หลวงตายังใช้คำสรรพนามกับ **บุ๋น ไปยพงษ์** ว่า "ท่าน" ด้วยความเคยชิน

"เอ ผมก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าบ้านสร้างไหน ? แต่ได้ยินว่าบ้านสร้าง บ้านสร้าง ก็เลยนึกถึงท่าน" ขุนไปยพงษ์กล่าว เพราะรู้อยู่ว่าหลวงตามีถิ่นกำเนิดอยู่ใกล้ๆ บ้านสร้างเหมือนกัน "คิดว่าท่านคงทราบเรื่องนี้ จึงใคร่จะมาเรียนเพื่อทราบรายละเอียด"

เมื่อหลวงตาปฏิเสธการรู้เห็นเรื่องนี้ คุณขุนก็เลยเล่าถึงรายละเอียดให้ทราบเสียเอง ว่านาคที่ไปบวชนี้เพิ่งจบการศึกษารับปริญญาใหม่ๆ ก่อนจะทำงานมารดาก็รบเร้าให้ขึ้นไปบวช เพื่อญาติพี่น้องถิ่นเดิมจะได้ชื่นชมชายผ้าเหลืองบ้าง ซึ่งนาคก็ยินดี เมื่อเกิดเหตุประหลาดขึ้นเช่นนี้ จึงก่อให้เกิดการรื้อสางประวัติชาติกำเนิดของนาคขึ้น มารดาของนาคเป็นม่ายตั้งแต่นาคยังอยู่ในครรภ์ เมื่อมารดาพ่อนาคแต่งงานใหม่ สามีคนใหม่เป็นชาวกรุงเทพฯ พ่อนาคจึงติดแม่มาเติบโตในกรุงเทพฯ และได้รับการศึกษาดีคนหนึ่ง ซึ่งพี่ป้าน้าอาวทางบ้านสร้างภูมิใจในหลานคนนี้มาก

"เรื่องอย่างนี้ เป็นเครื่องมือของนักประกาศศีลธรรมศาสนาที่มีน้ำหนักดีมาก ผมเห็นว่าท่านเป็นนักเทศน์หากจะมีเรื่องเหล่านี้ไปประกอบธรรมะ เรื่องนรก—สวรรค์ ซึ่ง

คนสมัยใหม่พากันเยาะเย้ยดูหมิ่น ก็จะช่วยให้เขาสนใจขึ้นบ้าง และยิ่งได้นำภาพนี้ออกแสดงให้เขาเห็นด้วยก็จะช่วยให้คำสั่งสอนมีน้ำหนักขึ้น ดีกว่าพูดออกไปลอย ๆ.... นิมนต์ไปเรียนท่านเจ้าคณะภาคดูซิครับ หากขออนุญาตท่านมาถ่ายก๊อปปี้นำติดตัวไปแสดงในที่ต่าง ๆ ได้มากเท่าไรก็จะเป็นผลดีเท่านั้น นิมนต์เถอะ ค่าใช้จ่ายจะสิ้นเปลืองสักเท่าใด ๆ ผมจะรับถวายเอง ผมก็อยากได้บุญเหมือนกัน"

คุณนั้นเป็นนักสนทนาที่ดีเลิศคนหนึ่ง ซึ่งหลวงตาก็นิกนิยมเป็นส่วนตัว ลงได้นั่งคุยกับท่านผู้นี้ ไม่ว่าจะที่กุฏิหรือที่บ้าน หรือที่สำนักงาน หลวงตารู้สึกเหมือนได้รับการบ้านหรือรับการชาร์จกำลังภายในทุกครั้งไป ให้รู้สึกกระตือรือร้น กระปรี้กระเปร่าอย่างไรก็บอกไม่ถูก

แต่ครั้งนี้ ไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร? คำพูดของคุณนั้น ค้างอยู่ในอารมณ์ไม่นานเลย หลวงตาเป็นเสมือนประทัดด้านที่ถูกจุดชะนวนแล้วไม่ระเบิด ไม่ใส่ใจในสาระจากการสนทนาของคุณนั้นเสียง่าย ๆ

จนกระทั่งเวลาล่วงมาประมาณหนึ่งเดือน

สุภาพสตรีซึ่งอยู่ในอาภรณ์สมสมัย ทั้งอยู่ในวัยที่ยังสาว กับพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่ง เดินตามกันขึ้นมาบนกุฏิ เพียงแวบแรกที่หลวงตามองเห็น รู้สึกตำหนิอย่างระงับไม่อยู่ พระหนุ่มกับสีกาสาวเดินร่วมทางด้วยอาการปานประหนึ่งว่าจะเคล้ากันไป คนบวชนานอย่างหลวงตาไหนเลยจะทนคิดไปในทางมงคลไหว

"จำพี่ไม่ได้หรือ?" สุภาพสตรีกล่าว เมื่อเงยหน้าจากการกราบแล้ว

"พี่สาวสวย ๆ อย่างนี้ ฉันไม่เคยมี" รู้เหมือนกันว่าการพูดจาแบบนี้มันไม่เหมาะสมแก่ภาวะของพระสงฆ์ แต่ความรู้สึกหมิ่นแคลน มันทำให้ก้าวร้าวไม่ไว้หน้ากล้าที่จะพูด

"พี่ได้ข่าวของคุณเสมอ คิดจะมาเยี่ยมจนแล้วจนรอดก็เหลว คราวออกไปทอดกฐินสร้างโบสถ์วัดบ้านเราก็ตั้งใจจะไป แต่เจอมารเสียจนได้" หล่อนพูดรำพึงรำพรรณด้วยเสียงปกติ ไม่ได้แสดงว่าหวั่นไหวต่อการประชดประชันเลย หลวงตาเริ่มจะพ่ายแพ้ปฏิกิริยาของหล่อนเสียแล้ว จากนั้นหล่อนก็หันไปแนะนำภิกษุหนุ่มที่มาด้วยกัน โดยการพ้นความ

หลัง ปกติหลวงตาสมัยเป็นเด็กมีนิสัยอย่างไร พิเรนกระล่อนเพียงไหน สารรูปตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่หล่อนเองก็คาดไม่ถึงว่า ความดีจะช่วยชุบเด็กแคระแกร็น เหมือนตายซากคนหนึ่งได้ถึงเพียงนี้ บางเรื่องหลวงตาถึงกับนั่งเก้อเขินและโกรธเคือง รู้สึกเหมือนถูกตบหน้าอย่างแรง แต่ความฉงนสนเท่ห์ก็กันความวู่วามไว้ได้ ใครหนอช่างซอกแซกรู้ลอดช่องเล็กช่องน้อยไปทุกอย่าง ราวกับเป็นแม่บังเกิดเกล้าก็ไม่ปานแล้วที่สุดหล่อนก็แนะให้ภิกษุหนุ่มเรียกหลวงตาว่า "หลวงน้า" หลวงตารู้สึกวูบไปทั้งร่าง อุทานออกมาอย่างเผลอสติ

"พี่รัญจวน! โธ่ พี่จวนจริง ๆ แหละ!"

รัญจวนยิ้มอย่างชื่นใจ เมื่อเห็นหลวงตาจำได้ รอยยิ้มที่บริสุทธิ์ ดุจแสงตะวันส่องท้องฟ้ายามอรุณรุ่ง มันสาดความสว่างไปทั่วพิภพ เพราะยิ้มนั้น ทำให้หลวงตาเห็นความเป็นมาแต่อดีต

พี่รัญจวนเป็นน้องสาวของลูกจันทร์ ภรรยาประสมมีความผูกพันกับครอบครัวหลวงตาอย่างไร ก็พอจะอนุมานได้จากเรื่อง "บาทเดียว" นั้น ส่วนพิเศษนอกเหนือจากที่กล่าวไว้แล้ว ก็ตรงที่รัญจวนเป็นคนสวย มีเสน่ห์ แต่ทว่า

ออกจะอาภัพ นี่เป็นความคิดของหลวงตา และก็โดยเฉพาะในช่วงแรกของชีวิตที่หลวงตารู้เห็นและรู้สึก

อาจจะเป็นเพราะสวยเกินไปก็ได้ ที่ทำให้รัญจวนออกเรือนไม่ราบรื่น สามีของพี่รัญจวนเป็นนักเลง ครองความเป็นสามีโดยวิธีของยักษ์ พี่รัญจวนถูกฉุด ชรอยโปรยจะสำนึกตัวอยู่ว่า เอาความเป็นเขยมายัดเยียดให้แก่ครอบครัวนี้โดยวิธีข่มขื่นและสบประมาท ประกอบกับรักใคร่รัญจวนอย่างสุดหัวใจนักเลงนั่นเอง ที่ทำให้เขาพยายามปรับตัวให้เข้ากับญาติฝ่ายภรรยาได้อย่างดี ในไม่ช้าความดีของเขาก็สามารถลบล้างความขมขื่นในความรู้สึกของบรรดาผู้ถือตัวลงได้ โปรย กลายเป็นเขยคนโปรดของแม่ยาย แม่จับหลงลูกเขยคนนี้จนเพื่อนบ้านแอบหัวเราะด้วยความสมเพชเวทนา แต่โปรยก็อยู่ให้แม่ยายโปรดปรานสรรเสริญได้ไม่นาน เขาหมดบุญผูกคอตายที่ต้นมะม่วงหน้าโบสถ์วัดข้างบ้าน

ก่อนที่หมู่บ้านวังคุ้งแมวจะเยียบเย็นสงัดเหงาไปทั้งบางเพราะการตายของโปรยไม่นาน หลวงตาแม้จะยังเด็กอยู่มากก็จำได้ดี เพราะเหตุร้ายครั้งนั้นมันฝังอยู่ในความทรงจำ

ค่ำนั้น เสียงเอะอะหลังบ้าน มีคนร้องอย่างเจ็บปวด เพื่อนบ้านก็พากันออกไปดู คบไฟถูกจุดขึ้นจากทุกทิศทุกทาง และเคลื่อนเข้ามาสมทบกันที่หลังบ้าน หลวงตาได้ความว่า โปรย สามีพี่รัญจวนถูกฟันที่แขนขวาเป็นแผลฉกรรจ์ คนฟัน คือนายฤทธิ์ นักเลงรุ่นน้องคนหนึ่ง สาเหตุก็มาจากรัญจวน เพราะนายฤทธิ์เป็นคนหนึ่งที่หมายปองพี่รัญจวน.... จากนั้น โปรยก็กลายเป็นคนพิการ เพราะบาดแผลที่นายฤทธิ์ฟันด้วย เคียวเกี่ยวข้าว ฉกรรจ์เกินกว่าความสามารถของหมอโบราณ กลางบ้านสมัยนั้น จะเยียวยาให้คืนสู่สภาพปกติได้ ความ พิการนี้เอง ทำให้โปรยเห็นว่าตนจะกลายเป็นภาระของ ครอบครัว จึงคิดหาวิธีลดภาระของคนที่รัก โดยวิธีตัดช่อง น้อย บนค่าคบมะม่วงหน้าโบสถ์วัดที่ตั้งอยู่คนละฝั่งน้ำ

พี่รัญจวนหายไปจากบ้านสร้าง วังคุ้งแมว หลังจาก เกิดเหตุร้ายไม่นานนัก มีผู้ซุบซิบกันแม้เป็นเด็กก็พลอยรู้เห็น ไปกับเขา พี่รัญจวนมีสามีใหม่ สามีใหม่เป็นคนกรุงเทพฯ เมื่อพิธีการง่ายๆ ผูกข้อไม้ข้อมือผ่านไปแล้ว เขาก็พาพี่รัญจวน จากบ้านเกิดเมืองนอน ดินแดนแห่งความฝันร้ายเข้าสู่

กรุงเทพ ฯ ทำให้ชาวบ้านพูดถึงวาสนา ผสมนินทากาเลว่าผัวใหม่ของพี่รัญจวนเป็นผู้มีตำแหน่งทางราชการสูงคนหนึ่ง

นี่คือ อดีตของพี่รัญจวน เท่าที่หลวงตารวบรวมออกมาด้วยอนุสสติที่เจิดจ้าผ่องใส....

๒

ความจริง หลวงตาน่าจะจำพี่รัญจวนได้ ไม่ควรจะเสียเวลาฟื้นฟู่ความจำ เพราะพี่รัญจวนเป็นญาติหญิงคนหนึ่งที่ชนะความรักในหัวใจเด็ก ๆ เช่นหลวงตา แต่เหตุที่ต้องเป็นอย่างนี้ ก็เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงซึ่งผิดไปจากภาพประทับใจครั้งกระโน้น อย่างไม่เหลือนิมิตรเครื่องหมายของอดีตไว้เลย ภาพพี่รัญจวน ที่ครองความทรงจำไว้ เป็นภาพของหญิงสาว ร่างระหง ผิวสะอาด ผมสลวย เส้นเหยียดเรียบคลุมไหล่ เสื้อคอพวงมาลัยลูกไม้ หรือไม่ก็ผ้าแถบเคียนอก และสะพายเฉียง นุ่งผ้าโจงกระเบน คาดเข็มขัดนาค เรียกกันอย่างล้อ ๆ ว่า เอวชนสอง....อีกอย่างหนึ่ง ที่ยังไม่จืดจางรางเลือน คือ เสียงอันเสนาะของพี่

รัญจวน "แพร หยิบนั่นให้พี่หน่อย แพร ไปเป็นเพื่อนพี่ที่บ้านลุงที, หิวมากไหมแพร, แพรอย่าทำอย่างนั้นซิ........ ฯลฯ........" มันเป็นเสียงแห่งความเยื่อใยอาทรโดยแท้

แต่ ขณะนี้ พี่รัญจวน ในลักษณะท่าทางของคุณนายสมบูรณ์แบบ ร่างสมบูรณ์ ทรวดทรงท้วม ขาวผ่องใบหน้าได้รับการเม้คอัพ ด้วยวิทยาศาสตร์เสริมสวย เป็นตัวแทนของแฟชั่นแห่งสังคมร้อยเปอร์เซ็นต์ จะไม่ให้ตกใจทนไหวหรือ ?

"ฉันดีใจจริง ที่ได้พบพี่ เหมือนตายจากกัน" หลวงตาร่ำพึง

"พี่ผิดเองแหละ ที่ไม่มาเยี่ยมคุณ" พี่รัญจวนว่า

"เป็นธรรมดา ยามสุขจะนึกถึงพระให้เสียอารมณ์ทำไม ?"

"ยังชอบเหน็บแนมเหมือนเมื่อเล็ก ๆ ไม่ผิดเลยนะคุณเอ....พี่ชักอายเสียแล้ว ไม่อยากออกปากเลย พี่ตั้งใจมาขอความช่วยเหลือคุณ"

"โธ่ พี่, ฉันดีใจ รู้หรือเปล่า พี่ทำให้ฉันมีความสบายใจ หากฉันจะได้ทำอะไรให้พี่สักอย่าง"

คำนี้ หลวงตาพูดออกไปด้วยความรู้สึกบริสุทธิ์ใจจริง ๆ แต่ถ้ารู้ล่วงหน้าว่าพี่รัญจวนมาขอความช่วยเหลือเรื่องอะไรแล้ว ไม่แน่ว่าหลวงตาจะพูดออกมาได้หรือเปล่า

"หลานคุณองค์นี้ซิ ทำให้พี่กลุ้มใจจะบ้าตายอยู่แล้ว" พี่รัญจวน พูดพลางชำเลืองไปทางภิกษุหนุ่มที่นั่งสงบเสงี่ยมอยู่บนอาสนะอีกด้านหนึ่ง

"คุณ" หลวงตาอุทานออกมาพร้อมด้วยท่าทีกิริยาเป็นเชิงถาม

"ผม แพรครับ ชื่อของผม" ภิกษุหนุ่มกล่าว พากันยิ้มไปทั้งวงสนทนา

"ก็คุณเปลี่ยนชื่อแล้วไม่ใช่หรือ ? จะหวงไว้ทำไม ?" พี่รัญจวนพูดยิ้ม ๆ

"บวชมาตั้งแต่เมื่อไร ?" หลวงตาหันไปถามพระหนุ่ม

"ได้ ๔๘ วันเข้าวันนี้แล้วครับ"

"เกิดเรื่องอะไรขึ้นล่ะ โยมแม่ถึงได้กลุ้ม ?"

"ผมยังอยากจะอยู่ไปเรื่อย ๆ แต่คุณแม่...." ภิกษุ

หนุ่มกล่าวได้เท่านี้ก็ชำเลืองดูพี่รัญจวน ซึ่งกำลังเมินด้วยอาการถอนใจไปอีกทางหนึ่ง

หลวงตานึกขำและอายตัวเอง ที่ไปเหมาเอาง่าย ๆ ที่จริงเขาก็เป็นแม่ลูกกัน พลันก็นึกไปถึงนางวิสาขาว่า ครั้งหนึ่ง นั่งรวมกันอยู่กับหลานเหลน ซึ่งเป็นหญิงล้วน ๆ ที่ศาลาแห่งบุพพาราม ประชาชนพากันมุงดูหญิงล้วนผู้มีบุญ พลางซักถามกันว่า นางวิสาขาคนไหน ? ไม่มีใครบอกได้ เพราะเห็นเป็นรุ่นราวคราวเดียวกันหมด ต่อเมื่อเลิกประชุม พากันลุกยืนนั่นแหละ จึงทราบว่าวิสาขาคนไหน เพราะนางเอากันขึ้นก่อน ใช้มือพะยุงยันร่างให้เงยขึ้นอย่างช้า ๆ และตำนานกล่าวว่า วยกัลยาณี แปลว่า งามวัย พี่รัญจวนก็พอจะอนุโลมเข้าได้กับ วยกัลยาณีกระมัง ?

จากการซักถามสาเหตุของการไปบวช ทำให้ทราบว่าพี่รัญจวนไปจัดการบวชลูกชายที่บ้านสร้าง ท่ามกลางหมู่ญาติ มีบางอย่างที่ทำให้นึกถึงคำบอกเล่าของ ปั่น ไปยพงษ์

อยากจะซักถามถึงบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นเรื่องเดียวกับที่คุณปั่นเล่า ก็ดูออกจะเห็นแก่ตัวไป เพราะพี่รัญจวนมาหาก็บอกแล้วว่า มีธุระสำคัญ จึงควรจะพูดคุย

กันเรื่องกิจธุระของพี่รัญจวน ไม่ใช่คุยเรื่องที่ตัวเองอยาก คุย หากทำเช่นนั้น ก็เท่ากับไล่แขกให้กลับเร็ว ๆ นั่นเอง

"แรกทีเดียวก็ว่าให้สึกสิบห้าวัน เพราะงานการก็หาได้เรียบร้อย ทางบริษัทเขาก็รอ คุณผู้ชายก็ได้แต่ผลัดเขา เขาก็ยืดเวลาผ่อนมาให้ระยะหนึ่งแล้ว นี่เขาก็ได้ถามมาอีกว่า พระจะสึกหรือไม่ ถ้ายังไม่สึกตำแหน่งการงานนี้เขาก็จะให้คนอื่น ซึ่งรออยู่ นี่แหละ ที่พี่กลุ้ม" พี่รัญจวนพูดแล้วก็ถอนใจ

เหตุผลของพี่รัญจวน ที่ปรารถนาให้พระลูกชายสึก เหมือนเคยให้ลูกชายบวช ก็ไม่มีอะไรพิสดาร มันง่ายและตรงไปตรงมา ยุคสมัยที่พลโลกเพิ่มปริมาณอย่างน่าตกใจนี้ ปากท้องของตนเป็นเรื่องรีบด่วนและสำคัญที่สุด จนเกือบจะกลายเป็นว่า คนทำผิดเพราะเรื่องปากเรื่องท้องนี้เป็นธรรมดา เพราะใคร ๆ ก็เห็นใจให้อภัยทั้งสิ้น และแม้กระทั่งคติทางใจ ซึ่งเคยยึดถือสืบต่อกันมาช้ากาลนานว่า การยุให้พระสึกเป็นบาป ก็หมดความสำคัญลง ในเมื่อประมาณผลของการสึกสละละเพศออกไป จะเป็นทางให้เจริญด้วยโภคะ เงินทอง, เพราะสังคมทุกวันนี้ โดยเฉพาะ

ในกรุงเทพฯ เขาใช้เงินพูด บาปของคนสังคม คือ ไม่มีเงิน เพราะมันทำให้ตกนรก

พระเจ้าเงินตรา ทรงอำนาจหนักหนา กำหัวใจคนไว้ได้ทั้งโลก แม้กระทั่งนักบุญก็ไม่เคยเว้น

เหตุผลของพี่รัญจวน ที่กลัดกลุ้มก็คือ เหตุผลของคนในสังคมนั่นเอง ทำให้หลวงตา คิดคำนึงไปกว้างไกล ล้วนเป็นข้อเท็จจริงทั้งนั้น แต่ก็เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกฉาบไว้ด้วยศิลปะ เหมือนวาจาอันไพเราะที่ไร้สัจจะ หลวงตานึกถึงพระใหม่ตกค้าง สมัครใจอยู่ในผ้าเหลือง ด้วยเหตุผลทางคำเฉลยที่น่าอนุโมทนา แต่ด้วยความจริงที่น่าสลดสังเวชนึกถึงครั้งหนึ่ง คณะครูปริยัตินิมนต์แสดงปาฐกถา ผลที่ได้รับคือ ความเกลียดชังจากคณะผู้ฟัง เพราะไปพูดว่า "ศาสนาคือศาลาพักร้อน" เข้า, นึกไปถึงคำสนทนากับเพื่อนรองเจ้าคณะแขวงบางบาล พระครูสุนทรยติกิจ "ที่วัดมีพระมากไหมครับ ?" "มีพระห้าเณรสาม" ท่านรองเจ้าคณะแขวงตอบ และกล่าวต่อไป "ว่าจะมีเพิ่มขึ้นมาสักองค์เที่ยวนา มาเป็นนาค และกำหนดวันบวชแล้ว แต่บังเอิญได้งานเสียก่อน เลยงด" แล้วทั้งผู้ตอบและผู้ถามก็

หัวเราะ เสียงหัวเราะที่ประสานกันนั้น คือ การสรุปมติที่ไม่สดชื่น "ผู้บวชอยู่ได้ คือผู้หมดทาง" ทำให้วัดกลายเป็นชมรมชีวิตที่กระปรกกระเปลี้ยเพลียแรงไปทั้งนั้น หากใครมีโชคดีมีท่าทาง มีเรี่ยวแรง ขึ้นอยู่ก็โง่ เขาไม่พูดกันอย่างนี้หรอก แต่กำลังทำกันอยู่

"พี่ไม่กลัวบาปหรือ ที่เคี่ยวเข็นให้พระสึก ?" จังหวะหนึ่ง หลวงตาถามออกไป

"ก็เพราะกลัวบาปน่ะซีคะ ! พี่ถึงต้องมารบกวน" พี่รัญจวนว่า

"เพื่อจะมาแบ่งบาปให้ฉันบ้าง ขอบใจจ้ะพี่" หลวงตายั่ว แต่ผู้ถูกยั่วไม่สนใจ

"พี่ทราบว่า คุณมีวิธีพูดให้พระเณรสมัครใจสึกมาเยอะแล้ว นี่ก็ว่าโปรดพี่สักครั้งเถอะ"

นับว่าเป็นคำขอร้องและยกย่องที่หลวงตาไม่เคยได้รับจากใครมาก่อนเลย

"พี่กลับไปก่อนเถอะ" หลวงตาว่าด้วยสีหน้าปกติ "ส่วนคุณแพร อยู่กับหลวงหน้าก่อน ขอตัวหลานไว้คุยกันสักพักนะพี่นะ" หันไปกล่าวแก่พี่รัญจวน

๓

พระภิกษุแพร พักอยู่ที่กุฏิหลวงตาอีกสองสามคืนในช่วงเวลานี้เอง ที่หลวงตาได้รับรู้ถึงที่มาของภาพเงาประหลาด ที่คุณปั่นเคยเล่าให้ฟัง เพราะเป็นเรื่องเดียวกันและมันเป็นเหตุผลที่พระภิกษุแพร ยินดีสละโอกาสและตำแหน่งเงินงามในบริษัท จนกระทั่งขัดใจกับโยมมารดา

"จริงครับ ที่หลวงหน้าได้ฟังมาน่ะไม่พลาด แต่ใครหนอเอามาเล่าละเอียดละออถึงอย่างนี้ เพื่อน ๆ ผมทุกคนก็รับปากว่าจะไม่มาแพร่งพรายกระจายข่าว เพราะมันไม่สู้จะเป็นมงคลนัก โดยเฉพาะพวกหนังสือพิมพ์ประเภทศรัทธาจริตแล้ว ผมขอร้องมิให้เปิดเผย...." ภิกษุแพรกล่าวเรื่อย ๆ

"หลวงน้าได้ทราบมาว่า คนบ้านสร้างน่ะแหละ แต่จะเป็นใครไม่รู้ มาทำงานก่อสร้างอยู่ที่วัดโพธิ์มาเล่าให้เจ้าคณะภาคฟัง พร้อมทั้งนำรูปภาพมายืนยันด้วย" หลวงตาว่า

"อ้อ เห็นจะเป็นพวกนายเอก พวกนี้เขาเป็นช่างฝีมือ ได้ข่าวว่ามาซ่อมแซมศิลปะวัดโพธิ์"

"คุณเคยทราบมาหรือเปล่า ว่าคุณค้างท้องพี่ร้ญจวนมาเกิดกรุงเทพฯ"

"ไม่เคยทราบเลยครับ หลวงน้า...." ภิกษุหนุ่มเบนสายตาเหม่อเมินไปทางช่องหน้าต่าง บอกลักษณะอาการข่มใจอย่างเห็นได้ชัด....

"ใครล่ะ บอกให้คุณทราบความจริง ?"

"พ่อผมเองครับ" เสียงภิกษุแพรพร่าเหมือนคนเป็นหวัด

"เนื่องจากเหตุประหลาดในคืนทำขวัญ เป็นที่ประจักษ์รู้เห็นแก่คนหมู่มาก วันรุ่งขึ้นเป็นวันนำนาคไปวัดพาเข้าโบสถ์เพื่อประกอบพิธีบวช ผู้คนมากันมากเหลือเกิน บ้านสร้าง วังคุ้งแมว บ้านช้าง ลำตาเสา ได้ทราบว่าบางรายมาจากสามเรือน หนองน้ำส้มก็มี.......เปล่าเขามิได้มาด้วยความเคารพนับถือใครหรลอก แต่มาเพื่อจะสังเกตว่าจะมีเหตุประหลาดเกิดขึ้นอีกบ้าง....ผมรู้ดี จึงไม่ได้ตื่นเต้นยินดีแก่คนจำนวนมากนั้นเลย ครั้นแล้ว ก็เกิดเหตุประหลาดขึ้นอีกจนได้ ขณะที่ย่างเท้าก้าวข้ามธรณีประตู ท่ามกลางเสียงแตรวงและกลองยาว เสียงนกหวีดเหมือนเมื่อคืนก็ดัง

มาอีก มาจับได้ภายหลังว่าไม่มีใครได้ยิน เพราะไม่มีใครพูดถึง ผมจึงแน่ใจว่าผมได้ยินเพียงคนเดียว ดังหวีดอยู่ตลอดเวลาที่กำลังชุลมุนกับพิธีการเข้าโบสถ์

"ค่ำวันแรก นับแต่บวชแล้ว ภายหลังทำวัตรสวดมนต์ตอนค่ำผ่านไป ผมได้ยินเสียงร้องนั้นอีก คราวนี้บังเอิญผมได้รับฟังจากผู้เฒ่าผู้แก่มาบ้าง เขาเล่าเรื่องเปรตว่า ปกติเปรตก็ร้องเสียงแหลมอย่างนี้ และส่วนมากรูปร่างสูงเท่าต้นตาล มักมาปรากฏในวันพระ เปรตไม่หลอกหลอนคน การแสดงให้ปรากฏแก่ผู้คน ไม่ว่าทางเสียงหรือทางรูป ก็เพียงเพื่อขอส่วนบุญเท่านั้น ผมจำมาอย่างนี้ ค่ำวันนั้นผมก็สวดมนต์ภาวนาตามประสาของผม แล้วก็ภาวนาคาถากรวดน้ำที่ท่องจำไว้ได้ใหม่ ๆ รวบรวมกระแสจิตให้มั่นคงอธิษฐานน้อมนำผลบุญผลกุศลจากการบวชเรียนครั้งนี้แก่เปรตนั้น จบลง ผมก็ได้ยินเสียง "สาธุ" มันดังก้องที่ช่องหน้าต่างกุฏินั่นเอง ... และคืนนั้น ผมจำวัดแล้วก็เห็นเจ้าของเสียง เขามาเล่ารายละเอียดให้รู้ เล่าว่า เขาเป็นคนเกะกะเกเร ประพฤติตนเบียดเบียนข่มเหงใคร ๆ ด้วยความคะนองมามาก เขากำลังลำบากเพราะกรรมของเขาเอง

เขากำลังอยู่ในวาระที่ต้องชดใช้ความชั่วต่างๆ เขาพาผมเดินไปที่ลานทราย มีอาณาบริเวณเป็นโคกสี่เหลี่ยม ที่มุมด้านตะวันตกเฉียงใต้ มีต้นโพธิ์ใหญ่ โคนต้นคลุมพันไว้ด้วยผ้าจีวรสองสามผืน ซึ่งผูกมุมติดกัน ถัดไปก็ต้นประดู่และพิกุล และสะเดา ที่มุมตะวันออกมีกอไม้รวกวกหักขึ้นเหนือ มีต้นมะม่วง ยืนตายอยู่ต้นหนึ่ง มุมกำแพงโบสถ์ เขาชี้ให้ผมดูว่าเขาตายบนกิ่งของที่ยื่นออกมาทางตะวันตกยิ่งกว่านั้น เขายังแสดงวิธีตายของเขาให้ผมดูอีก ผมจำได้ติดตา เขานุ่งผ้าโสร่งเก่าๆ มีผ้าขาวม้าไหมค่อนข้างใหม่สะพายเฉียง มือข้างหนึ่งห้อยลงแนบกาย อีกข้างหนึ่งซึ่งพิการอยู่งอทาบอยู่บนอก ทับกำดอกไม้ไว้กำหนึ่ง หน้าของเขางำ เบื้องหลังต้นคอเชือกได้รั้งโยงไว้กับกิ่งมะม่วงขณะนั้นเป็นเวลากลางคืน ดวงจันทร์ค่อนดวงคล้อยกึ่งฟ้าลงไป แสงสว่างลอดร่มประดู่เข้าอาบผนังโบสถ์ เห็นรอยร้าวตั้งแต่ฐานขึ้นไปถึงชายคา เขาชี้ไปที่นั่น และว่าก่อนที่เขาจะขึ้นไปห้อยตัวตายบนกิ่งมะม่วง เขาได้เข้าไปไหว้พระในนั้น บัดนี้ เขาอยากรู้เหลือเกินว่า ในนั้นมีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่เขาก็เข้าไปในนั้นไม่ได้

"สัตว์ผู้ยาก ต้องขอขอบพระคุณพระคุณเจ้า ที่อธิษฐานแผ่ส่วนบุญให้" เขาว่า "พยายามไปเถอะลูกเอ๋ย ทางนี้เป็นทางที่ถูกต้องแล้ว จะได้เป็นที่พึ่งของสัตว์ผู้ยากกว่าจะสิ้นเวร"

"รุ่งขึ้น กระผมกระซิบถามโยมแม่ โยมแม่ตกใจหน้าซีด ทำให้ผมผสมผสานข่าวคำลือจากชาวบ้านบ้างญาติสนิทบ้าง อาการของคุณแม่บ้าง และอื่น ๆ อีก ช่วยให้ผมแน่ใจว่า "สัตว์ผู้ยาก" ตามที่เขาเรียกตัวเขาเองหรือเจ้าของเสียงนกหวีดนั้น คือ โยมพ่อผมเอง....

"หลวงน้าครับ หลวงน้ายังจำโยมพ่อผมได้ดีไหมครับ ?" ภิกษุแพรถาม

"คุณเชื่อว่า เป็นลูกพี่โปรยแน่หรือ ?"

"ไม่มีอะไรสงสัยละครับ มีเหตุผลประกอบอีกอย่างหนึ่ง ญาติผู้ใหญ่เมตตาสงสารผม ในฐานะที่ว่าเป็นเด็กไม่สมประกอบ อยู่ในท้องแม่เพียงเจ็ดเดือนกว่าเท่านั้น ไม่มีใครคิดว่าผมเป็นเด็กค้างท้องมาแต่บ้านสร้างเลย ผู้ที่รู้ดีก็อยู่ในฐานะลำบากที่จะตอบคำถาม คือ โยมแม่และโยมพ่อ (อธิบดี)

การสนทนาของหลวงตากับภิกษุหนุ่ม ผู้มีนามพ้องกับสมัยเด็ก ๆ เป็นการคุยแบบพระกับพระ คือ หมายถึงการปลงชั้นเชิงยศอย่างออกหมด เหลือแต่ความมุ่งหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจแบบง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ภิกษุหนุ่มแพร ผู้มีการศึกษาแบบโลกมาอย่างดี ก็มีความเข้าใจแบบธรรมอยู่อย่างซึ่งพอ จึงเข้าใจหลวงตาดี แม้จะได้รับการถามชนิดที่ผู้ดีแปดสาแหรกเขาถือว่าไร้มรรยาท สมบัติผู้ดีก็ตาม ภิกษุแพรก็เข้าใจในความสุจริตของผู้ซักถาม

จากการซักถาม พอเป็นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจในส่วนประวัติความเป็นมาผ่านไปแล้ว เกี่ยวแก่ความลึกลับมหัศจรรย์ หลวงตาแม้จะตื่นเต้นสนใจอยู่เต็มหัวอก แต่ก็ไม่ได้ออกความเห็นออกไป เป็นแต่นึกประมาณความรู้สึกของตนดู ก็พอจะเห็นคุณประโยชน์ หากจะได้มีเรื่องสด ๆ อิงปาฏิหาริย์นี้เผยแพร่ออกสู่สังคมมนุษย์ ในยุคที่แสนจะดื้อด้านต่อหิริโอตตัปปะนี้ เพราะคิดว่า แม้ผู้ฟังจะเก็บไปวิจารณ์ เยาะเย้ยในความงมงายของผู้สอนอย่างไร อีกซีกหนึ่งแห่งหัวใจ ก็สงสัย และเก็บเอาผลไปคำนึง ซึ่งจะเป็นทางให้เพลาความดื้อด้านลงบ้างก็ได้ ดูแต่อารมณ์

หลวงตาขณะนี้สิ ความรู้สึกส่วนหนึ่งก็นึกค้าน คิดว่าเป็นความฟุ้งซ่านหรือโรคประสาทหลอกหลอนของภิกษุหนุ่ม แต่อีกส่วนของใจก็ออกจะคร้าม ๆ ความเป็นเปรตอยู่ไม่น้อย

ขั้นต่อมาแห่งเนื้อหาการสนทนา ก็คือการปรึกษาหารือ ในปัญหาข้อขัดแย้งระหว่าง โยมแม่กับภิกษุหนุ่มบุตรชาย ฝ่ายโยมแม่ ห่วงใยในอนาคตของลูก กระทั่งลืมหวาดหวั่นบาปกรรม ฝ่ายพระลูกชาย ก็เคลิบเคลิ้มดื่มด่ำในรสแห่งความสงบ ประกอบกับความมั่นใจว่า จะมีส่วนบันดาลความสุขให้แก่ผีพ่อผู้ก่อกำเนิดแก่ตนได้ ส่วนทางคุณแม่ภิกษุผู้บุตรก็มิได้ขาดความใส่ใจและเห็นเจตนาอันดีงาม แต่ก็คิดว่า แม้ตนจะไม่สามารถให้ความสุขแก่แม่ได้ แม่ก็มีอีกหลายคนที่ยินดีสร้างความสุขให้ผิดกับผีพ่อ....ภิกษุแพรกล้าที่จะพูดตรง ๆ ว่า โยมแม่คือมารแห่งสมณวิสัยของตน....หลวงตาฟังแล้วก็ออกจะวิตก....

"พ่อแม่น่ะ ! ไม่มีวันที่จะเป็นมารของลูกหรอกคุณเอ๋ย! แต่การเห็นผิดก็อาจมีได้ เพราะพ่อแม่ก็คือปุถุชนดูที่เจตนาของท่านซิคุณ นั่นแหละธาตุแท้ของพ่อแม่ล่ะ !" หลวงตาว่า

พระภิกษุแพร ได้สึกหาลาเพศออกไปแล้ว ทำให้แม่รัญจวนดีอกดีใจนักหนา สมเจตนาของภิกษุแพรด้วยเหมือนกัน วันที่มาทำวัตรลาสึก เขาได้เรียนให้หลวงตาทราบเจตนาลาเพศของเขาว่า

"ผมสึกเพื่อใช้หนี้พระคุณแม่ครับ หลวงน้า"

หลวงตาสะดุ้ง แล้วก็ยิ้ม

"คุณเป็นคนมีโชคคนหนึ่ง รู้ไหมคุณแพร เพราะได้มีโอกาสใช้หนี้พระคุณของแม่ถึงสองครั้ง ผมได้ยินแต่บวชใช้หนี้พ่อแม่ ไม่เคยได้ยินว่ามีใครสึกใช้หนี้คุณแม่เหมือนคุณ โชคดีนะ ยังไง อย่าลืมหลวงน้าได้ข่าวหลวงน้าตายละก้อมาช่วยเผาเป็นเกียรติหน่อยนะ หลวงตากลบเกลื่อนให้กลายเป็นสนุก

การสึกของพระภิกษุแพร มีหลายคนให้เกียรติหลวงตา ว่าทำงานที่ถนัดสำเร็จอีกราย แต่ไม่มีสักคนที่รู้จริงว่าพระภิกษุแพร พ่ายแพ้มาร (ดา) ต่างหาก ควรจะให้คะแนนแก่คุณนายรัญจวนถึงจะถูก แต่นั่นแหละใครเขาจะเชื่อ ว่าพระภิกษุแพรสึกนั้น ไม่ใช่ฝีมือหรือฝีปากหลวงตา คนเราลงได้ดังเสียครั้งสองครั้ง คนก็มักจะได้ยินเรื่อย ๆ ทั้งๆ ที่ไม่ได้ทำอะไรเลย....

ที่น่าอนาถใจที่สุดก็ตรงว่า แพร เข้าทำงานที่บริษัทนั้นได้ไม่กี่วันเขาก็ต้องออก เพราะเป็นโรคประสาทขนาดหนัก ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ทำอะไร มักจะเห็นภาพแปลก ๆ ทำให้เขาสะดุ้งหวั่นไหวอยู่เรื่อย ๆ

ทุกวันนี้ หลวงตานึกถึงรูปเงาประหลาด ของคุณปั้น ไปยพงษ์ ทีไร เป็นต้องงุนงงทุกที เปรตที่ได้รับการบอกเล่ามาว่า ตัวสูงเหมือนต้นตาล แต่ในภาพทำไมเตี้ยตะแหมะแขะอย่างนั้นเล่า ถ้าไม่ใช่ ก็ทำไมมาร้องเสียงแหลมเหมือนเปรต ยิ่งคิดก็ยิ่งใกล้บ้าเข้าไปทุกที ทางที่ดีอย่าได้สงสัยอะไรเสียเลยน่ะแหละปลอดภัย ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ไม่มีอะไรจะอยู่ในแบบแผนตายตัวตลอดไปหรอก มันเป็นอนิจจัง ผันแปร วิปริตไปได้เสมอแหละ เราเชื่อถือกันมานานกาเลแล้ว ว่าผ้าเหลืองที่ห่อหุ้มร่างลูก นั่นคือสวรรค์ของพ่อแม่ และพ่อแม่ส่วนใหญ่ก็ยังรู้สึกเช่นนี้ แต่ก็ยังมีแม่อย่างพรัญจวนเกิดขึ้นจนได้ เอาอะไรแน่กับเรื่องของโลก ถึงเรื่องที่ท่านอ่านกำลังจบนี่ก็เถอะ.......

๑๖ พ.ค. ๒๕๑๕

สัมภาษณ์พระอรหันต์

ไม่มีร้อน ไม่มีหนาว ไม่มีหิว ไม่มีอิ่ม ไม่มีรัก ไม่มีเกลียด ไม่มีหัวเราะและร้องไห้ แบกหามก็ไม่หนัก เดินเหินก็ไม่เหนื่อย ยืน—นั่งนาน ๆ ก็ไม่เมื่อย แม้ที่สุดใครจะด่าก็ไม่ถือ นุ่งผ้าตูดขาดก็ไม่แปลก จิตใจเฉื่อยฉ่ำชุ่มชื่นอยู่ตลอดเวลาที่ "มัน" ยังไม่เสื่อม มันทำให้สบายยิ่งกว่าสบาย

นี่คือ ผลสรุป จากการสัมภาษณ์ **"พระอรหันต์"** ซึ่งหลวงตาบันทึกมาจากวัดวังพระนอน จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันนั้น อาจจะเป็นยุคที่ตื่นผู้วิเศษอยู่สักหน่อย หลวงตาก็ผู้หนึ่ง ที่สนใจในความวิเศษ ซึ่งเคย **"ดัง"** แทบทุกรายข่าวความวิเศษเด่น ๆ ที่จะเว้น กล่าวถึง เสียมิได้ ก็เช่นอาจารย์ผู้สร้างกุมารทอง อาจารย์ผู้เสกตะกั่วให้เป็นทองคำ เสกข้าวสารให้เป็นกุ้งเป็นปลา และสำนักอภิธรรมแห่งนั้นออกใบรับรองความเป็นโสดาบันให้แก่ผู้มีเกียรติท่านหนึ่ง.... แล้วก็ทำไมหลวงตาจะรับรองผู้บรรลุปฏิเวธ ดังบันทึกย่อ ๆ มา

ว่าเป็น พระอรหันต์ บ้างไม่ได้ ในเมื่อ หลวงตา ก็เป็น **"เวไนย"** แห่งอาณาจักรผู้วิเศษด้วยผู้หนึ่ง และเมื่อได้สนใจแล้ว ก็อดติดตามเป็น **"แฟน"** ไม่ได้

สำหรับกุมารทอง ที่พระอาจารย์ท่านหนึ่งผลิตขึ้นนั้น มีอุปเท่ห์พิสดารอย่างไร ก็สุดจะนำมาพรรณนาให้จบสิ้นได้ แต่ที่หลวงตาเกิดความสนใจนั้น ก็เนื่องมาจากได้อ่านจากหนังสือพิมพ์ ศิษย์สาวคนหนึ่งของอาจารย์กุมารทอง ไปเจออาจารย์ฉันอาหารในเวลาอันมิใช่กาลก็แปลกใจ ทักท้วงตามภาษาผู้คุ้นเคย หรือแบบศิษย์กับอาจารย์ว่า

"อาจารย์ฉันข้าวเย็นได้หรือคะ ?"

"ก็กินอยู่นี่ไง ได้ไม่ได้ก็ดูเอาซิ" อาจารย์ตอบอย่างสง่า

"ไม่บาปหรือคะ ?"

"ไม่"

"ทำไมถึงไม่บาปคะ ?"

"เพราะว่าที่อาจารย์กินนี่นะ กินให้กุมารทอง จึงไม่บาป"

นี่เอง คือสาเหตุที่ทำให้หลวงตา อยากจะตั้งตัวเป็นอาจารย์กุมารทองมั่ง.....แต่ครั้นพลิกกฎหมายพระดูไม่พบข้อยกเว้นตามที่อาจารย์ผู้นี้อ้าง จึงจนกระทั่งบัดนี้ก็ยังปลุกเสกอะไรไม่เป็น เป็นพระที่ไม่ประสีประสาอะไรเลย เคยมีสีกาคนหนึ่งมาอบรมหลวงตาที่กุฏิว่า "ท่านคะ! สินค้าคุณภาพดีน่ะ ไม่สำคัญหรอกนะคะ ความต้องการของตลาดต่างหากที่ควรสนใจ มีของดีถ้าขาดคนต้องการมันก็ไม่มีราคา แต่ถ้าคนต้องการแล้ว ของเลว ๆ มันก็แพงได้นะคะ" คำพูดของสีกาคนนี้จับใจหลวงตาอยู่นาน ทำให้เกิดความคิดขึ้นมาว่า "ถ้าโลกคือปากคลองสานหรือโรงพยาบาลศรีธัญญา คนปกตินั่นแหละ คือ คนบ้า'" สังคมเขาต้องการอย่างนี้ ทำไมไปยื่นให้เขาอย่างนั้น ประจวบกับระยะนั้น เกิดข่าวผู้วิเศษขึ้นอีกรายหนึ่ง เสกอะไร ๆ ให้กลายเป็นอะไร ๆ.... ดังมาก ดังจน นักธรรมะ นักกรรมฐาน นักปราชญ์เต้นไปตาม ๆ กัน....หลวงตาก็เลยต้องเสกบ้าง ไปที่ไหนก็เสก เสก เสก พ่นความวิเศษแห่งอาคมคาถาของหลวงตาดูซี

"....ข้าวตอกข้าวตัง เสกให้เป็นปลา เสกสากกะเบือให้เป็นเสือกระบาก ส่วนสุนัขเสกให้มันเป็นหมา พวกผู้หญิงให้เป็นสีกา คุณยายคุณย่าเสกให้คางยาน มะนาวเสกให้ลูกมันกลม คนไม่มีผมเสกให้หัวล้าน ส่วนคนพึ่งเทศน์ไม่ติดเครื่องกัณฑ์ เสกให้ ยมพะบาลโยนลงกะทะทอง-แดง...." ได้ผลทุกที....

ต่ามชนบท ยังพอใจต่อการ "เสก" แบบหลวงตาน้อยู่มาก โดยเฉพาะจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีชื่อเสียงมาแต่ครั้งขุนช้างขุนแผน มีแหล่แซมประวัติศาสตร์อยู่แหล่หนึ่งว่า

จะกล่าวถึงหนูพิมนิ่มนุช
เจ้าหล่อนเป็นบุตรยายศรีประจันต์
จิตจงเจตน์รับเทศน์ธรรม์
ฎีกากัณฑ์พระมัทรี
พอกุมารจบลงพลัน
พิมก็ยกเครื่องกัณฑ์ขึ้นตั้งที่
ยกมือประนมก้มเกศี
อัญชุลีบูชาธรรม

ฝ่ายเณรพลายใจองอาจ
ขึ้นบนธรรมาสน์ดูคมขำ
จับคัมภีร์คัลพระธรรม
ส่งเสียงร่ำสำเนียงครวญ
ตั้งนะโมขึ้นสามที
เสียงเณรก็ดีทั้งแหบทั้งหวน
ฟังไพเราะเสนาะนำนวล
ส่งเสียงครวญจับจิตใจ
ว่าตอนกษัตริย์นางมัทรี
วิสัญญีสลบไป
คนทั้งศาลาน้ำตาไหล
จับจิตใจประสกสีกา ฯลฯ

แม้ปัจจุบันนี้ ชาวสุพรรณบุรี ก็ยังรักษามรดกทางประวัติศาสตร์แง่นี้ไว้ได้ วัดมีเทศน์จะเห็นผู้คนทุกรุ่นทุกวัย มาร่วมยกมือประนมก้มเกศี อัญชุลีบูชาธรรมกันมากแทบทุกวัด ยิ่งในบริเวณ "บ้านรั้วใหญ่" ของท่านขุนศรีกับคุณนายเทพทองด้วยแล้ว หลวงตาคุ้นเคยอยู่หลายวัดเช่นวัดกุฎีทอง วัดศรีบัวบาน วัดประตูสาน วัดพระรูป

เป็นต้น หลวงตาไป "เสก" บ่อย และสังเกตเห็นว่าที่พรมเพรากเยอะ จึงรู้สึกว่าเชื่อสายพิมพิลาลัยยังไม่จาง เขามีศรัทธาทำบุญแข่งกันอย่างน่าสรรเสริญ มีเทศน์แต่ละกัณฑ์ มีงานแต่ละครั้ง จะได้ปัจจัยบูชาธรรมไม่น้อย เฉพาะวัดศรีบัวบาน หลวงตาเทศน์สี่สิบนาที ได้เงินถึงแสนห้าหมื่นบาทเศษ ไปที่ไหนก็มักจะคุยเรื่องนี้เรื่อย คุยให้คนฟังสงสัยว่ารวย ที่แท้เขาเอาของเขาไว้สร้างโบสถ์ หลวงตาจะมาเทศน์หรือไม่ เขาก็ได้ของเขาอยู่แล้ว แต่คุยเอากำลังภายใน (เบ่ง) เสียหน่อย

วัดวังพระนอน ที่หลวงตาไปพบ และถึงกับได้สัมภาษณ์พระอรหันต์ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางตะวันตก ปลาสลิดรสดีนัก ขึ้นชื่อมานาน เรียกว่า สลิดดอนกำยาน เชื้อสายของผู้คนได้ทราบว่า ยกครอบครัวออกมาจาก "บ้านรั้วใหญ่" ก็มีอยู่มาก จึงเป็นช่องทางให้หลวงตาได้มา "เสก" ที่นี่ แทบจะประจำกันทีเดียว แม้การได้มาสัมภาษณ์พระอรหันต์ครั้งนี้ ก็เนื่องจากมา "เสก" ไม่ใช่เคราะห์ความดังของผู้วิเศษยั่วให้มาหรอก หลังจากเสกแล้ว ก็พักผ่อนค้างคืน........มีภิกษุอายุครึ่งคนมาปรนนิบัติ

และสนทนาอยู่ด้วยรูปหนึ่ง ทีแรกหลวงตาก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าเป็นพระอรหันต์....

"กี่พรรษาแล้วล่ะคุณ ?" หลวงตาเริ่มสัมภาษณ์

"เพิ่งบวชได้พรรษาเดียวแหละครับ"

"อ้อ ! คงจัดเจนโลกมาแล้วซี ?"

"อะไรนะครับ ?"

"หมายถึงครอบครัวน่ะ มีแล้วหรือยัง ?"

"อ้อ ! เมียน่ะหรือ ? มีแล้วครับ ตั้งสองเลย" พระอรหันต์ตอบ

หลวงตาสะดุ้ง แต่ก็รักษาปกติไว้ได้

"ยังอยู่พร้อมหรือ ?"

"พร้อมครับ ยังสาวยังสวยอยู่ทั้งคู่ ได้ลูกรายละคน"

"อ้อ ! มีห่วงสำคัญ ๆ ทั้งนั้น ?"

"ไม่ครับ ! ไม่มีความหมาย"

"ไม่ห่วงแน่หรือ ?" หลวงตาย้ำ

"แน่ครับ ทางบ้านหลักฐานก็ดีพอสมควร งัวควายไร่นา บ้านช่องห้องหอก็มีพร้อม จึงไม่ห่วง"

"นั่นแหละตัวสำคัญ คุณก็ยังไม่แก่ไม่เฒ่า หน่อยเถอะเด็ก ๆ ทางบ้านจะมารายงานว่า หลวงพ่อครับ แม่เขาจะขายควาย......จะขายนา......จะขายบ้าน...... จะทนไหวหรือ ?"

"ต่อให้คนมาบอกว่า แม่มันจะมีผัวใหม่อีก" พระอรหันต์ยืนยัน หลวงตาหัวร่อ และมองอย่างล้อเลียน แต่ท่านผู้นั้นก็พูดต่อด้วยอาการสงบ "ผมบวชนี่ทางบ้านเขาเป็นสุขกันมาก จะเรียกว่าเพราะอานิสงส์การบวชของผมคงไม่ผิด ผมเองก็สบายใจ ต่างฝ่ายต่างมีความใจก็เป็นสุขมิใช่หรือครับ"

"เออ จริงซี" หลวงตาเห็นพ้อง และหายหน้าเป็น "การอยู่ร่วมกัน หากทุกคนไม่เอาแต่อารมณ์ คำนึงถึงความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งไว้บ้าง แล้วก็เสียสละเพื่อความพอใจของอีกฝ่ายหนึ่ง ความขัดแย้งกันก็จะไม่มี อยู่ด้วยกันได้อย่างสุขสบาย แต่น้อยรายนักที่จะเป็นได้อย่างนี้ สำหรับคุณ ต้องนับว่าเป็นบุญ ที่สามารถปรับตัวให้เกิดความพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ..."

"ผมก็รู้สึกอย่างนั้น รู้สึกซึ้งในคุณของพระศาสนา ในคุณของหลวงพ่อฉัตร (พระครูอาทรสาสนกิจ เจ้าอาวาส) ที่ท่านช่วยตักเตือนสั่งสอน" ใบหน้าและแววตาที่ปราศจากอารมณ์ สะดุดใจหลวงตา ทำให้ต้องเปลี่ยนความรู้สึกแรกทีเดียว เพียงแต่ว่าจะสนทนากันเปื่อย ๆ พอแสดงน้ำใจเป็นกิริยาไปเท่านั้น แต่มาถึงตอนนี้ ที่ท่าของพระรูปนี้ทำให้ หลวงตา เกิดตั้งใจ ที่จะฟังเรื่องราว อย่างเป็นงานเป็นการขึ้นมาเสียแล้ว อิริยาบถที่ปล่อยตามสบาย ก็เริ่มสำรวมขึ้นมาโดยอัตโนมัติ เพราะในอาการของพระรูปนี้ มีอะไรหลายอย่าง ที่พูดไม่ออกบอกไม่ถูก บรรยายออกมาเป็นภาพชัดเจนไม่ได้ รู้สึกแต่ว่ามันมีอานุภาพเหนือความเฉื่อยชาของหลวงตา

"กว่าจะเป็นได้อย่างนี้ ก็ย่ำแย่มาก่อนเหมือนกันเหมือนคำเทศน์ของท่านน่ะแหละครับ เรื่องกระท้อนช้า ๆ หวาน ๆ อะไรนั่นน่ะ ! ขออภัยเถอะครับ อยากจะฟังซ้ำอีกสักที"

"หวานกระท้อนตอนช้ำทำให้คิด ส่วนชีวิตชอกช้ำ

ไม่ฉ่ำหวาน กลับโชกชื้นชลนาอุราราน ไม่ฉ่ำหวานเหมือนกระท้อนตอนช้ำเลย" หลวงตาทวมความให้ฟัง

"ครับ ๆ ขอบพระคุณครับ ซึ้งใจผมนัก เพราะชีวิตผมตอนก่อนจะมาบวชนี่ มันโชกชื้นชลนา อุราราน จริง ๆ ไม่ใช่จะอุราราานแต่เฉพาะตัว ลูกเมียก็กินน้ำตาทุกวัน...."

ยิ่งฟังไป หลวงตายิ่งแน่ใจว่า พระรูปนี้ ไม่ใช่คู่สนทนาที่สามัญเสียแล้ว

"คุณอายไหม ? ผมอยากฟังเรื่องของคุณ"

"จะว่าน่าอาย มันก็ต้องอับอาย สำหรับคนที่เขาไม่เข้าใจ เพราะมันเป็นบทเรียนเลวทั้งนั้น"

"ผมคิดว่าผมเข้าใจคุณนะ เพราะผมแน่ใจในคุณค่าของบทเรียนที่เลว ๆ คนเราจะรู้คุณของความเบา ก็ต้องอาศัยเคยหนักมาก่อน จะรู้คุณของความดี ก็ต้องเคยเลวมาแล้ว จะเห็นค่าของความสุข ก็เพราะผ่านความทุกข์มาด้วยประวัติพระอริยะทุกองค์แหละคุณ ศึกษาดูแล้ว จะเห็นว่าท่านกระทบความระทมทุกข์ ความเหลวแหลกผิดพลาดมาแล้วทั้งนั้น เช่นพระองคุลิมาล....พระนางปฏาจาราเถรี

เป็นต้น ฉะนั้นความผิดพลาดของคนจึงน่าศึกษา เพราะเป็นบทเรียนที่ดี...."

"ครับ เฉพาะของผม เป็นบทเรียนที่ดี และแพงด้วย"

"ที่ว่าแพงน่ะ ราคามันสักเท่าไร ?"

"น้ำตาลูก น้ำตาเมีย มันหยดละเท่าไรล่ะครับ"

"แหม ! ย้อนนี่บาดใจจริง ผมตอบคุณไม่ถูกหรอก เพราะไม่เคยมีทั้งลูกทั้งเมีย แต่ก็เคยได้ยินเพลงเขาเปรียบว่าดื่มสุราก็เหมือนดื่มน้ำตาเมีย...."

"ก็ทำนองนั้นแหละครับ แต่ผมมันควรจะเท่ากับดื่มเลือดลูกเมีย"

"ระหว่างเลือดกับน้ำตา"

"ครับมันแพงกว่ากัน นี่สาระสั้น ๆ ในอดีตของผม" ใบหน้าและแววตา ซึ่งราวกับขาดความรู้สึกชักเริ่มจะเกิดประกายแห่งอารมณ์ขึ้นบ้าง ท่านยิ้มน้อย ๆ ในรอยยิ้มเหมือนจะเป็นนัย หรือกุญแจที่จะไขประตูลับออกไปสู่คลังแห่งความหลัง พระพุทธเจ้าลงได้ทรงยิ้มละก็อ พระอานนท์เป็นต้องทูลถึงสาเหตุแห่งการยิ้มทันที เป็นอันว่าได้ฟังเรื่อง

ที่มีมาแล้วกันละ แต่นี่พระองค์นิยม ก็ไม่ต้องรอให้หลวงตาต้องทูล ท่านเริ่มบรรยาย....

"ผมออกจะเป็นคนโชคดีอยู่หน่อย ที่ไม่เคยเดือดร้อนในเรื่องฐานะความเป็นอยู่ แม้โยมบิดามารดาของผม ท่านจะไม่ร่ำรวยอะไรนัก เมื่อเทียบกันแถว ๆ นี้ ก็เรียกว่าอยู่ในระดับปานกลาง มีนาร้อยสี่สิบไร่ แต่ผมเป็นลูกชายคนเดียว จึงนับได้ว่าไม่น้อยหน้าใคร โยมจะรักผมขนาดไหนก็ไม่รู้ แต่ท่านไม่เคยขัดใจผมเลย ตอนแรกเรียนหนังสือในจังหวัด เป็นทางให้ผมเห็นโลกกว้างกว่าบ้านขึ้นอีกเยอะ เพราะเพื่อนผมมาก ใคร ๆ ก็ชอบผม เพราะผมมีเลี้ยงมีทุนสำหรับทำอะไร ๆ ที่สนุก ๆ แผลง ๆ อยู่เสมอ จบจากโรงเรียนที่จังหวัด โยมก็จัดส่งผมไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ ที่กรุงเทพฯ นี่เอง ทำให้ผมตื่นเต้น และรู้จักวิธีหาความสุขสบายได้อย่างพิสดาร จนกระทั่งเกิดความรู้สึกว่าไม่รู้จะเรียนหนังสือไปทำไม ทิ้งการเรียนกลับบ้านดีกว่า โยมทั้งสองท่านก็ตามใจ สิ่งที่ได้จากกรุงเทพฯ ก็คือลีลาท่าทางอันเก๋ไก๋ที่หนุ่มสุพรรณด้วยกันไม่มี ตอนนี้ไม่ว่าจะเฉิดฉายไปที่ไหน ก็ย่อมเป็นที่สะดุดตาคน เพื่อนฝูงเก่า ๆ รู้ว่าผม

กลับบ้าน ก็กลับมาติดต่อสมาคมกันอีก เที่ยวหาความสนุกเพลิดเพลินโยมก็ตามใจ งานการไม่ต้องทำ ในที่สุดก็มีเมียสองคนนี่ ได้ห่างกันไม่ถึงเดือน....ให้อยู่บ้านคนละหลัง ผมรักเท่ากัน มีอะไรได้อะไรจากผม ก็ต้องเท่ากัน ฉะนั้นในเรื่องความยุติธรรมระหว่างเมียหลวงเมียน้อยแล้ว พระไวยสู้ผมไม่ได้แน่ ของผมไม่เคยมีปากเสียง ด่าทอกันหยาบ ๆ คาย ๆ เหมือสร้อยฟ้าศรีมาลาเลย.... มีคนออกปากชมผมในเรื่องนี้มาก พากันสงสัยว่าผมปกครองลูกเมียยังไง ? ความจริงเรื่องนี้มันอยู่ที่เราครับ ถ้าเราทำตนเป็นหลักที่ตรงเสียอย่างเดียว ฝ่ายใดจะมาขึ้นเสียงก็เสียไปเอง และผมในระยะต่อ ๆ มานี้ เพื่อนฝูงผมก็ละ ไม่เที่ยวไม่เตร่ อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน มอบความเป็นใหญ่ในงาน การทำมาหากินให้เป็นสัดเป็นส่วน ผมเพียงแต่ขอให้มีเวลาหาความสุขเท่านั้น ลูกเมียเขาก็เกรงใจ

ผมเป็นคนที่ชอบความสุข สนใจความสงบอยู่ด้วยเมื่อครอบครัวไม่ฝืดเคือง ผมก็มีเวลามากที่จะหาความสงบผมพบวิธีเสพสุขทั่วเศษ ซึ่งที่จริงผมพบตั้งแต่ไปเรียนหนังสือกรุงเทพฯ แล้ว แต่ตอนนั้น ผมยังไม่สนใจมัน

อย่างจริงจังนัก เมื่อมาอยู่บ้านโอกาสที่จะได้ความสุขมันมี มวก ผมก็เลยดื่มด่ำซาบซึ้งยิ่งขึ้น มันพาให้ใจผมโอนเอียงเข้าสู่ความวิเวก ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับผู้คน แม้แต่กับลูกกับเมีย ก็อยู่ด้วยกัน คล้าย ๆ หมากรุกที่ร่วมกระดาน นับวันแต่จะจืดจางต่อกันยิ่งขึ้น ความผูกพันยึดถือมันร่วงหลุดไปจากจิตใจหมด ขณะที่ผมดื่มด่ำกับมันนั้น จิตใจมันเกลี้ยงสะอาด ไม่มีรัก ไม่มีเกลียด ราคะโทสะมันดับสูญไปจากใจอารมณ์เกลี้ยงเกลา สบายอย่างบอกไม่ถูกเทียวครับ แดดที่เขาว่าร้อน ผมก็ไม่ร้อน ลมที่ว่าหนาว ผมก็ไม่หนาว แดดเปรี้ยง ๆ อย่างนี้ ล้มตัวเอาหัวพาดคันนา สบาย สบายจริง ๆ คิดนึกอะไรก็ออกโปร่งเปลว ดื่มด่ำ แบกหามก็ไม่หนัก ออกแรงก็ไม่เหนื่อย ยืน—นั่งนาน ๆ ก็ไม่เมื่อย ใครจะด่าว่าก็ไม่ถือ นุ่งผ้าตูดขาดผมก็ไม่แปลก จิตใจเฉื่อยฉ่ำชุ่มชื่นอยู่ตลอดเวลาที่ "มัน" ยังไม่เสื่อม จิตใจมันก้าวออกไปสู่อาณาจักรที่อิสระไม่มีอะไรต้องวิตกกังวล

"ที่ว่า 'มัน' น่ะ คืออะไรครับ ?"

"เฮโรอีน ครับ ?"

"....!....?...." หลวงตา

"ความสุขที่ผมได้รับ เทียบกับนาร้อยไร่ที่ผมแลกกับมัน นับว่าไม่แพงเลย แต่ลูกเมียผมซี เขานั่งร้องไห้กันทุกวัน ส่งผมไปรักษาตัวที่กรุงเทพฯ ก็ไม่ได้ผล เมื่อผมกลับบ้านอีก ก็บ้านของผมนี่จะมาห้ามผมยังไง ตอนนี้ก็แก้กันไปตามแต่จะนึกได้ เขาว่าอาจารย์ดี มีน้ำมนต์ขลังที่ไหน เมียผมเขาก็ไป เอามาให้กินให้อาบ ผู้หลักผู้ใหญ่ที่ไหนมี คิดว่าผมจะเชื่อถือยำเกรง เมียผมเขาก็ช่วยกันไปวิงวอนขอร้องให้มาช่วยเตือน ตลอดจนพระเจ้าพระสงฆ์ ในที่สุดก็หาหนังสือธรรมะมาอ่าน หาอาจารย์กรรมฐานมาอบรม วิธีที่ผมชอบที่สุดก็คือ อ่านหนังสือครับ ปกติผมชอบอ่านอยู่เหมือนกัน แต่หนังสือธรรมะ ผมอ่านไม่เป็นอ่านทีไรไม่รู้เรื่องสักที แต่เจ้าเฮโรอีนนี่ทำให้ผมอ่านหนังสือธรรมะสูง ๆ ซึ้งมาก ใจมันมีสมาธิแน่วแน่ ทำให้ผมรู้ธรรมะขึ้นมาบ้าง แต่ธรรมะที่รู้ ก็ไม่สามารถจะแยกพรากผมออกจากไอระเหยได้.......ในที่สุด หนทางสุดท้ายของลูกและเมียผม เขารวมหัวกันไปแนะให้ตำรวจมาจับผมไปใส่คุก ก่อนที่จะไม่เหลือเสาเรือนติดดิน....อยู่ในคุกร่วมเดือนลูกเมียเขาจึงได้โผล่หน้าไปเยี่ยม พอเห็นก็แทบจำไม่ได้

หน้าตาซูบซีด เดินโผเผไปตาม ๆ กัน เพิ่งฟื้นไข้ เล่าให้ฟังว่า พอผมแยกมาเข้าคุก เขาก็พากันล้มเจ็บ หมดเรี่ยวหมดแรงไปตาม ๆ กัน ไม่เป็นแต่คนเท่านั้น แม้สัตว์เลี้ยงเช่น สุนัข แมว ก็เป็น ไม่มีเรี่ยวมีแรง ยิ่งกว่านั้น ยังนำศพจิ้งจกมาให้ดูสองสามตัว ผมไม่ยักรู้ว่ามันเป็นแฟนผมรักผมอย่างหมดหัวใจ พอผมมาอยู่คุก โดยไม่ร่ำลามันจิ้งจกมันก็ตรอมใจตาย....เป็นไงครับ หลวงตา เรื่องของผมสนุกไหม ?"

"ฮือ ! สนุกมาก สนุกจนอยากจะร้องไห้"

"ผมออกจากคุก ย่างเท้าเข้าบ้าน ลูกเมียเขาเห็นเข้าเท่านั้น เขาก็วิ่งโผเข้าหา....เปล่าไม่ได้โผเข้ามาหาผมหรอก เขาโผเข้ากอดกันเอง แล้วก็ร้องไห้ ราวกับผีลงเรือน ผมก้าวขึ้นเรือนไม่ได้ เพราะรู้สึกเกือบเต็มที ที่นี่ไม่มีใครเขายินดีต่ออิสรภาพของเราเลย หันกลับเดินออกจากบ้านโต๋เต๋ส่งเดชมันไปงั้นเอง นึกไม่ออกว่าจะไปที่ไหนบังเอิญสวนทางกับหลวงพ่อฉัตร ท่านกลับจากกิจธุระจะไปวัด ท่านก็เลยดึงมือขึ้นรถมาด้วย แล้วก็บวช...."

หลวงตาฟังเรื่องของพระอรหันต์จบ แต่หน้าซีดเป็นจิ้งจกตายซาก เพิ่งจะทราบเดี๋ยวนี้เองว่า นิพพานบนควันของไอระเหยก็มี แต่พออำนาจควันจางแล้ว....?

"มันก็ร้อนยิ่งกว่าร้อน หนาวยิ่งกว่าหนาว กลุ้มยิ่งกว่ากลุ้ม โลกทั้งโลกกลายเป็นยิ่งกว่า นรก ครับหลวงตา" เฮโรอีนภิกขุ จบเรื่องของท่าน

๒๗ ม.ค. ๒๕๑๕

เยี่ยมพระ

"ไปไหนมา ?"

"ไปบวชนาค...."

เสียงทักทายดังนี้ หมู่นี้ได้ยินบ่อย ๆ พอ ๆ กับเสียงเถิดเทิง แตรวง เสียงโห่ เสียงร่ายรำพรรณด้วยท่วงทำนองของหมอขวัญ ซึ่งดังลอยลมเคล้าเมฆฝนมาให้ได้ยิน บางงานก็ดังจนเกินไพเราะ กลายเป็นแสบแก้วหู มิทั้งเกิดสนุกและรำราญ อย่างไรก็ตาม มันก็บอกให้รู้ว่าฤดูฝนได้มาถึงแล้ว ใกล้เข้าพรรษา เสียงต่าง ๆ ที่ว่า ก็ล้วนแต่เป็นเสียงเชื้อเชิญให้สาธุการ งานบวชนาคมีชุก งานบวชนาคหรือทำลูกชาวบ้านให้เป็นพระ ถือว่ามีผลานิสงส์มาก จึงมีการกระจายข่าวให้กว้างขวาง เพื่อเพื่อนบ้านจะได้พลอยอนุโมทนาด้วย นี่เองคือสาเหตุให้เกิดมีการแห่และการโห่ ถ้าเกินพอดีไปก็กลายเป็นเห่อ และเป็นต้นเหตุของการแจกการ์ด บัตรเชิญขอมาลาบวช ผู้รับบางท่านก็ชื่นใจ เพราะรู้สึกว่าถูกนับถือ แต่บางรายกลับกลุ้มใจ บ่นว่าสมัย

ภาษีขึ้นของราคาแพงอย่างนี้ ควรแสดงความนับถือกันด้วยวิธีอื่นจะเหมาะสมกว่า มันเรื่องของนานาจิตตัง มะตูมแข็งนอก มะกอกแข็งใน น้ำเชี่ยวไหลวน หลายคนก็หลายใจ โลกของคนมันไม่จืดชืด ก็ตรงความคิดเห็นไม่ตรงกันนี้เอง ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มันเป็นเครื่องมือฉลุฉลักโลกให้วิจิตรตระการน่าสนใจ รักกันบ้าง ชังกันบ้าง ทะเลาะกันบ้าง เกี่ยวพาราสีกันบ้าง ทำให้ไม่ซ้ำซากจำเจ

แต่บัดนี้ความขัดแย้งเฉพาะในเรื่องประเพณีบวชนาคก็ยุติลง เงียบไปพร้อมกับแตรวง, กลองยาว, เสียงโห่ เพราะเข้าพรรษาเขาไม่นิยมบวชกัน

ชาวบ้านที่จัดการบวชลูกบวชหลานเป็นพระ แยกไปอยู่วัดก็ไม่ทอดทิ้ง ทำนองตัดหางปล่อย เนื้อแท้แล้วมีความห่วงใย และอำนาจความห่วงนี่แหละ เป็นเครื่องโน้มน้าวใจชาวบ้านให้บำเพ็ญกุศลกันมากกว่าปกติ ที่ว่าบวชลูกหลานเท่ากับได้เป็นญาติกับพระศาสนา ก็มีความหมายสำคัญตรงนี้ คือทำให้สนใจทางศาสนามากขึ้น มารดาบิดาบางท่าน ถึงกับเข้าถือศีลอุโบสถทุกวันธรรมสวนะในวัดที่

ลูกชายของตนบวชจำพรรษาอยู่ บอกว่าถืออุโบสถเป็นเพื่อนลูก....สาธุ....น่าชื่นใจจริง ๆ....

เรารู้กันดีในวงพุทธศาสนิกชนว่า การบวชเป็นพระเป็นการสลัดสละละวางกิจของฆราวาส เป็นพระจะทำตัวให้เหมือนชาวบ้าน ก็ไม่ใช่พระ ฉะนั้น หน้าที่ของพระก็คือพยายามที่จะไม่ยุ่งกับเรื่องของฆราวาส เลิกเกาะเกี่ยวทางโลกียวิสัยได้มากเท่าใด ก็เป็นความบริสุทธิ์สะอาดมากเท่านั้น และถือว่าเป็นบุญบารมี....หน้าที่ของโยมเท่าที่ถวายปัจจัยต่าง ๆ แก่พระ ก็เพื่อที่จะตัดความวิตกกังวลในการครองชีพของท่าน เพื่อให้ท่านมีเวลาศึกษาอบรมธรรมวินัยและปฏิบัติกิจของสมณะให้เต็มที่ ฉะนั้น คำว่า "โยม" ที่พระเรียก จึงมีความสำคัญในฐานะเกื้อกูลความประพฤติพรหมจรรย์ด้วยอาการดังนี้

การไปมาหาสู่พระ เป็นกิจจำเป็นที่ญาติโยมจะละเลยไม่ได้ ส่วนมากญาติโยมพระบวชใหม่ ก็ฝักใฝ่กันอยู่แล้วทั้งนี้ก็ด้วยอำนาจความรัก ความห่วงใยในบุตรหลานของตน แต่ก็มีบางท่าน ที่เอาใจใส่ เยี่ยมเยือน จน กลาย เป็นผู้ ทำลายพระไป ฉะนั้น จึงใคร่จะให้ข้อคิดเรื่องเยี่ยมพระไว้ ณ ที่นี้

ก่อนอื่นจะต้องสำนึกไว้เสมอว่า พระมีภาวะและระดับแห่งความรู้สึกผิดจากชาวบ้าน โดยเฉพาะความสงบทางใจ เป็นจุดประสงค์ของการสละบ้านเรือนมาบวช เมื่อสำนึกไว้เสมอเช่นนี้แล้ว จะได้ระวังสังวรตัวและปากคำยามเมื่อเข้ามาเยี่ยมเยือนพระ โดยไม่นำเรื่องราวภายนอกมาให้พระรับฟัง อันจะเป็นทางให้เกิดฟุ้งซ่าน บางคนคุยไม่เลือกเรื่อง พอกลับบ้านแล้ว พระอยู่ทางนี้ก็เลยจำวัดไม่หลับ สวดมนต์ภาวนาไม่ได้ คิดถึงคนนั้นคนนี้ ทรัพย์สินตำแหน่งการงาน....สารพัดจะคิด แต่ละเรื่องที่คิดได้จากโยมเขาเล่าถวายทั้งนั้น และไม่ได้คิดอย่างพระสักนิดเดียว.......ขอบรรดาคุณโยม อย่าให้การเยี่ยม กลายเป็นสื่อชักนำข้าศึกอนตรายมาทำลายพระของตนเลย ถ้าเป็นไปได้ ก็ควรจะเยี่ยมให้เป็นมื้อเป็นคราว อย่าพร่ำเพรื่อนัก ให้โอกาสพระได้ทำกิจของสมณะให้มาก ๆ ยิ่งคนที่เคยมีความผูกพันธ์ต่อกันมาอย่างลึกซึ้ง พอเห็นหน้าเท่ากับเห็นทุกสิ่งอย่างนี้ก็ควรจะสังวรตนเป็นพิเศษ

อีกประการหนึ่ง เพื่อนต่างเพศ ในสมัยที่แฟชั่นอาภรณ์ของสตรี เป็นภัยแม้กระทั่งฆราวาสด้วยกัน ก็ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะแต่งมาเยี่ยมพระที่ตนรักและบูชา ใครจะว่าขวัญอ่อนช่างเถอะ แต่มันก็เป็นอันตรายร้ายแรงจริง ๆ จะเล่าความจริงให้ฟัง หลวงพ่อเวียง อายุ ๗๐ กว่าแล้ว อยู่วัดต่างจังหวัด มีชื่อเสียงทางนั่งทางในและน้ำมนต์เสน่ห์ ฝรั่งเคยทดลองท่าน ไปถามว่า ขณะนั้นลูกเมียของเขาที่อเมริกากำลังทำอะไร หลวงพ่อท่านก็ดู และบอกเขาไป ต่อมาฝรั่งคนนี้ก็ถามภรรยาของตนไปว่า วันนั้น....เวลานั้น ....กำลังทำอะไรอยู่ที่ไหน....เมื่อได้รับคำตอบเท่านั้น ก็เลยยอมรับนับถือหลวงพ่อเวียง เพราะมันตรงกับที่ท่านทายไว้ หลวงพ่อเวียงก็เลยดังใหญ่ เขาว่ากันอย่างนี้ เมื่อมากรุงเทพฯ พักอยู่ยังวัดหนึ่ง คนกรุงเทพฯ รู้เข้าก็พากันไปหา โดยเฉพาะพวกผู้หญิงที่ยังไม่แก่....แต่เหงา ว้าเหว่ ต้องการเสน่ห์จากหลวงพ่อ บางคนก็เข้าไปหาจนใกล้ชิด ก้ม ๆ เงย ๆ อย่างน่าเสียวไส้ จนครั้งหนึ่ง พระบวชใหม่เห็นว่างจากแขก ก็เข้าไปเรียนถามท่านตรง ๆ ว่า ขณะที่แขกสวย ๆ สาว ๆ ซึ่งนุ่งและสวมชะเวิกชะวากเข้ามา

ลับ ๆ ล่อ ๆ อยู่ใกล้ ๆ น่ะ ท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง....ท่านก็เล่า.....มันซู่ซ่าขึ้นมาจากปลายเท้า และลุกลามสูงขึ้น ๆ ส่วนข้างบนก็วูบวาบจากศีรษะลงมา แล้วก็เกิดอารมณ์หวั่นไหว ตามวิสัยของปุถุชนธรรมดาสามัญที่ยังเป็นนักกีฬาเตะปี๊บ จนสุดที่จะข่มใจได้ไหว เพราะพระก็มิใช่เป็นพระปูนปั้นนี่นะ ...

จากเรื่องนี้ ประกันได้ว่า ผู้หญิงที่ไปหาหลวงพ่อล้วนแต่ต้องการศิริมงคลทั้งนั้น ไม่มีใครคิดว่า จะไปยั่วท่านหรอก อายุ ๗๐ แล้วจะยั่วไปทำศพรึ ?.......แต่แฟชั่นของธิดามารที่เจ้าหล่อนแต่งไปน่ะสิ มันเข้าไปทำลายตบะในหัวใจท่านเสียแหลกละเอียดแล้ว ท่านจะเอามงคลไปให้ใครได้ แม้แต่ตัวท่านเองก็ไม่รอดจัญไรเสียแล้ว

ถ้าท่านต้องการมงคล ก็จงทำตัวให้เป็นมงคล การเยี่ยมพระหากไม่ระวังจะกลายเป็น "ไปยั่วพระ" อย่าให้พระของท่านเป็นอย่างหลวงพ่อเวียงเลย ขอเสียเถอะแม่คุณ..

ลงชื่อ **หลวงตา**

๒๐ ก.ค. ๒๕๑๓

จ้อยพ่อพระ

ปัญหาของการบวช ที่แก้ไม่ตก ได้กลายเป็นดุจตะกอนค้างใจหลวงตาอยู่หลายอย่าง ในฐานะที่ท่านเป็นนักบวช และบวชมาจนยางผ้าเหลือง ถ้ามันมีคงจะซึมเข้าไปจับกระดูกแล้ว จึงย่อมเป็นธรรมดาอยู่เอง ที่จะมีอคติ และพยายามที่จะให้ใคร ๆ นิยมการบวช แต่จะก้มหน้าก้มตาปลูกความสนใจของคน ด้วยการบอกแต่ว่า "ได้บุญ" ตะบึงไป ก็ยากที่จะให้คนสมัยนี้ลงความเห็นด้วย ไม่ใช่เพราะคนทุกวันนี้ดื้อด้าน พระโปรดยากก็หาไม่ แต่อาจจะเป็นเพราะเขามีการศึกษา รักเหตุผลขึ้น สิ่งใดที่เขายังไม่ลงความเห็นด้วยอย่างจริงใจ เขาก็ยังไม่ยอมวางศรัทธาลงไป มันเป็นสิ่งถูกต้องแล้ว ที่คนทุกวันนี้ รู้สึกต่อการบวชเช่นนี้ สิ่งใดที่มองประโยชน์ของมันยังไม่เห็นได้ชัด ถึงทำไป ผลก็เกิดน้อย ประโยชน์ของการบวช ที่ชัดนั้น เขามักจะเห็นกันว่า ไม่ใช่อยู่ที่ผู้บวช แต่ไปอยู่ที่เจ๊กขายผ้าไตร เครื่องบวช หมอทำขวัญ ยี่เก กลองยาว และคน

ขี้เมา....ใครเล่าจะค้าน แม้กระทั่งหลวงตาเอง ที่คลั่งเหตุผล รักความจริงจนใคร ๆ เขาพากันเลิกนับถือกันเยอะแล้ว ก็ยังพูดไม่ออกในเรื่องนี้

ประโยชน์ หรืออานิสงส์ของการบรรพชาอุปสมบท พูดอย่างคนพื้น ๆ อย่างเรา ๆ ก็ว่าผลของการบวช ที่บวช ๆ กัน หรือพิธีแปลงเปลี่ยนลูกชาวบ้านให้เป็นพระเป็นเณรนี่แหละ หลวงตาพรรณนาได้อย่างขึ้นใจ เพราะจำมาจากตำราของท่านผู้รู้ท่านหนึ่ง โดยสรุปจากความเพ้อเจ้อที่พรรณนากันแบบยิ่งฟ้าเกินดิน ลงด้วยหลักสามประการ คือ ได้แก่ตน หมายถึงผู้บวชเอง ได้แก่สัมพันธชน คนที่เกี่ยวเนื่องกันอยู่ มีมารดาบิดาเป็นต้น และได้แก่พระศาสนา

เฉพาะคำว่า "บวช" ท่านขยายความที่จำมาจากตำราซึ่งแปลว่า "ไปอย่างทั่วถึง" หรือ "เว้นอย่างสิ้นเชิง" ไป....หมายถึงว่า มุ่งไปจากความกังวล ไปจากหลุมแห่งความทุกข์ คือโลกียวิสัย แม้จะไปจริง ๆ ยังไม่ได้ ยังไม่ถึงผู้บวช ก็จะต้องตั้งเป้าหมายในการประพฤติปฏิบัติไว้เสมอ ไม่โอนเอน หรือยอมให้ความกังกลห่วงใยในเรื่องการครองเรือนจูงออกจากทางของนักบวช ไปสู่อำนาจของมัน....

ส่วนเว้น ก็หมายถึงว่า เว้นจากความเป็นฆราวาส ปกติของฆราวาส ย่อมจะหมกมุ่นอยู่กับการสะสมทรัพย์สมบัติเกียรติยศชื่อเสียง ไมตรี ความกว้างขวางของสังคม ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับคนมาก ๆ และถือว่าหากสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยสิ่ง หรือภาระ เหล่านี้ ก็เป็น ผู้เจริญ ตามวิสัย ของฆราวาส แต่ความนิยมหรือความมุ่งหมายในชีวิตฆราวาสดังนี้ กลับเป็นอุปสรรคต่อการประพฤติพรหมจรรย์ หรือเครื่องขัดขวางปฏิปทาของนักบวช พระพุทธเจ้าจึงทรงตรัสว่า ฆราวาสเป็น ที่มา ของธุลีละอองไม่เหมาะ ที่จะ เป็น พื้นฐาน ของการประพฤติพรหมจรรย์ การบวชเป็นทางที่โปร่งโล่ง ซึ่งก็หมายความว่า โปร่งโล่ง และการสละและสลัด สละหมายถึงการปล่อยวาง จิตจะต้องวางเฉย ไม่วอกแวกกังวล ยอมถูกจูงง่าย ๆ ควบคุมอารมณ์อยู่เสมอนั่นเอง ส่วนสลัด เป็นกิริยาที่สูงกว่าสละ การสละนั้น แม้จะวางเฉยได้ ปล่อยได้และสิ่งที่วางที่ปล่อย บางอย่าง มันก็มียางเหนียวคอยฉาบไว้ยังติดเกาะ การสละอย่างเดียว จึงยังเป็นช่องทางให้ธุลีละอองทางจิต ยังใจให้เกิดกำเริบได้ ส่วนการสลัดนั้น เป็นกิริยาที่รุนแรง เช่นไก่สลัดขน คนสลัดผ้า อะไร ๆ ที่ติดอยู่ ถ้า

ไม่แน่นจนเกินไปแล้ว มันก็หลุดกระเด็นพ้นไปหมด นี่คือความหมาย และการปฏิบัติเพื่อถึงความหมายของคำว่า "เว้นอย่างสิ้นเชิง"

ความหมายของการบวชดั้งเดิม มีอยู่เช่นนี้ ซึ่งผู้บวชและผู้อุปถัมภ์การบวช น่าจะได้ทราบกันให้แน่นอนก่อนที่จะปักใจลงไป ถึงแม้จะไม่คิดบวช สละ สลัดกันอย่างตลอดกาลก็ตาม ส่วนมากทุกวันนี้ ก็บวชเพียงรักษาประเพณีชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น หลวงตาเคยพูดถึงเรื่องนี้ต่อหน้าพ่อนาค ที่หมอบพังอยู่ตรงหน้าบ่อย ๆ ว่า การบวชทุกวันนี้ผิดกว่าคนแต่ก่อน ที่เป็นต้นบัญญัติของการบวชจริง ๆ คือเขาบวชเพราะระอาชีวิตฆราวาส เอียนโลก เห็นภัยในวัฏฏสงสาร ในสังขาร ถึงกับมีคำว่า "หัวหงอกออกบวช" จึงเมื่อบวชแล้วก็หมายความว่าไม่คิดจะหวนกลับไปสู่บ่วงโลกอีก เหตุเพราะเข็ดขยาดจริง ๆ แต่ทุกวันนี้ ส่วนมากที่สุดมักจะกะวันสึกเสียตั้งแต่ยังไม่ทันห่มผ้าเหลือง จึงน่าที่จะใช้ศัพท์ว่า "บวชเป็นกระสายยา" ครั้งหนึ่ง หมอทำขวัญคนหนึ่งฟังหลวงตาแล้ว บาดหูเต็มที่ เล่นงานเอาซึ่ง ๆ หน้าว่า ท่านจะเทศน์ให้เขามีศรัทธา หรือจะให้เขาเลิก

บวชกันแน่ หลวงตาหัวเราะ แต่ไม่ใช่หัวเราะแสดงความเสียใจหรอก

แม้จะเป็นการบวชชั่วคราว หรือบวชเป็นกระสายยาตามที่พูดประชดประชันชาวบ้านเขา แต่หลวงตาก็ยังไม่คิดว่า มันจะเป็นสิ่งที่ไร้ผล หากผู้บวชควบคุมตัวเองให้อยู่ในระบอบของสิกขาวินัย หรือมุ่งปล่อยวาง สละสลัดกันจริง ๆ และยิ่งดูเหมือนว่าควรจะต้องเป็นเช่นนั้น เพราะเมื่อสำนึกว่าตนมีเวลาน้อย ก็น่าจะได้ทำเวลาอันน้อยนี้ ให้เต็มไปด้วยสาระ ส่วนเรื่องนอกทาง และสิ่งชักจูงใจให้ลืมภาวะของสมณะเพศแล้ว งดเว้นการเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด มุ่งหน้าทำกิจของสมณะให้สมบูรณ์อย่างนี้ ความน้อยของเวลาก็จะมีคุณค่าเข้มข้นไปด้วยผลาอานิสงส์ ดีกว่า "**มากขี้ควายหลายขี้ช้าง**"

ผู้บวชเวลาน้อย จะทำตนอย่างนี้ได้ มันก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม วัดไหน สำนักไหน ที่ทางพระเจ้าพระสงฆ์ยังตระหนักอยู่ในสมณะสำนึก รักษาขนบธรรมเนียมกิจ-วัตรไว้ เช่นสวดมนต์ ไหว้พระ ศึกษาธรรมวินัย......อย่างเคร่งครัด ก็ย่อมจะมีส่วนช่วยโน้มอัธยาศัยผู้บวชใหม่ให้

คล้อยตาม และเกิดสมณะสำนึกได้ไม่ยาก วัดหรือสำนักที่มีความหมายดังนี้ จัดได้ว่าเป็นดุจบ่อทองคำ ที่จะช่วยให้ผู้เข้ามาชุบตัว กลายเป็นพระสงฆ์ทองได้ แต่จะมีสักกี่วัดหนอ ?

อีกอย่างหนึ่ง ญาติโยมของผู้บวชใหม่ก็มีส่วนสำคัญ หลวงตาเคยเขียนบทความเตือนนวกภิกษุ และญาติโยมของท่านไว้ ในเรื่อง "เยี่ยมพระ" เป็นคำเตือน เพื่อให้ญาติโยมสังวรไว้ในยามเข้ามาเยี่ยมพระลูกพระหลาน และเคยนำออกเทศน์อบรมนาคเสมอ แต่ให้ความคิดเจ้าภาพที่จะเป็นอุปฐากต่อไป จะได้ไม่เข้าไป "ปลุก" ความเป็นฆราวาส ไม่ว่าจะปลุกโดยการพูดการคุย หรือการแต่งเนื้อแต่งตัว แฟชั่น ที่เน้นให้นึกถึงเรื่องเพศ อย่างที่สตรีนิยมแต่งกันทุกวันนี้ เพราะการประพฤติ "พรหมจรรย์" จะต้องเป็นผู้พ้นจากความสำนึกในเรื่องเพศ พรหม ไม่มีเพศ ศิษย์คนหนึ่งบวชแล้วมาอยู่กับหลวงตา บ่นเป็นเชิงต่อว่าว่า "หลวงตาเทศน์เสียไม่มีใครมาเยี่ยมผมเลย" , ออกจะสงสารเธออยู่ไม่น้อย ก็ได้แต่ปลอบว่า ดีแล้ว ปลอดภัยจะได้มีเวลา

อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริง ที่ประพฤติปฏิบัติกันอยู่ในหมู่ชาวพุทธ การบวชทุกวันนี้ ก็เป็นสักแต่ว่าเพียงกิริยาบุญเท่านั้น มิได้สละเรือน หรือพันธะทางโลกกันด้วยความรู้สึกเบื่อหรือเข็ดขยาดจริง ๆ หากเป็นไปตามความหมายดังเดิมแล้ว ผู้บวชก็คงจะมีฉันทะในอันที่จะอบรมบ่มอัธยาศัย ให้เป็นดุจผลไม้ที่สุกคาต้นหล่นลงด้วยด้วยสิ้นยาง ย่อมจะมีรสอร่อย หวานสนิทจริง ๆ เป็นเสมือนผลไม้ ที่ถูกบ่มด้วยแก๊ส ดูภายนอกมันก็สุกดี แต่พอลิ้มรสแล้วจึงรู้สึกว่าถูกลวง เพราะมันยังคงเปรี้ยวและฝาดอยู่เช่นเดิม

นิทานของพระอาจารย์มหาบัว เล่าไว้น่าคิด ว่าพระป่าองค์หนึ่ง เก็บเด็กทารกได้ นำไปเลี้ยงไว้ในป่า เด็กนั้นก็เจริญวัยขึ้น โดยไม่เคยเห็นคน นอกจากหลวงตาองค์เดียว อายุมากพอจะบวชเป็นสามเณรได้ หลวงตาก็จัดการบวชให้อยู่ต่อมา มีธุระจำต้องเข้าไปในเมือง จะทิ้งสามเณรไว้ตามลำพังก็ห่วง จึงจำต้องพาเณรเข้าเมืองด้วย พอผ่านมาในเมือง เณรก็ตื่นเต้น ปรากฏว่าหลวงตาเข้าไปสู่บ้านบ้านหนึ่ง ด้วยกิจนิมนต์ ผู้คนก็มาก เณรก็แปลกใจ เห็น

คนแปลก ๆ แต่ไม่รู้จัก ที่สนใจเป็นพิเศษก็คือ บางคนเขายิ้มให้ ผิวพรรณเปล่งปลั่ง ผมเผ้าสลวย ร่างอวบอัด มองแล้วเกิดอารมณ์ประหลาดอย่างไม่เคยมี ค่าที่ไม่รู้จัก จึงกระซิบถามหลวงตาอาจารย์ว่า นั่นตัวอะไร ? หลวงตารู้ทันที พ่อเณรน้อยของท่านสนใจสีกาสาว ๆ เข้าแล้ว ก็บอกเป็นเชิงให้เณรกลัวว่านั่นแหละ พ่อเณรระวังตัวให้ดีเถอะ เสือละอย่าเข้าใกล้นา....เณรพอรู้ว่า เสือที่เขาเล่าลือกันว่าดุร้ายก็ระวังตัว ตามคำอาจารย์บอก....แต่ถึงกระนั้นก็อดเหลือบตามองสิ่งที่น่ากลัวนั้นไม่ได้ เสร็จงานอาจารย์ก็พาพ่อเณรกลับบ้าน แต่หลวงตาจับอาการผิดปกติของเณรน้อยได้ แต่ก่อนมาเคยร่าเริงแจ่มใส เดี๋ยวนี้ นับแต่กลับจากเมืองมาแล้ว เณรเริ่มมีอาการเหม่อลอย ชอบมองไปทางในเมืองเสมอ ๆ หลวงตาจึงถามว่า "พ่อเณรเป็นอะไรไป" เณรน้อยตอบเสียงเศร้า ๆ ว่า "ผมคิดถึงเสือครับ หลวงตา"

นี่คือผลของการบ่มใจด้วยคำบอกเล่าของผู้อื่น มีผลเสมือนมะม่วงถูกบ่มด้วยแก๊ส....

ประโยชน์อีกสายหนึ่ง คือผลดีที่จะสะท้อนถึงผู้ให้กำเนิด และวงศาคณาญาติ ตามที่ได้ยินได้ฟังมาอย่างจำเจ

ก็คือคำพังเพยของคนมีลูก ว่า "มีลูกหญิงหวังจะให้สืบสาย มีลูกชายหวังจะให้สืบศาสนา" และความปรารถนาของพ่อแม่ที่จะได้อุ้มผ้าไตร สะพายบาตรของลูกชาย เขาว่าอย่างนี้ ชวนให้คิดว่า ความชื่นใจอย่างสูงสุดของคนมีลูกชายอยู่ตรงนี้เองละหรือ ? อาจจะเป็นเพราะถ้อยคำเหล่านี้กระมัง ที่ทำให้เกิดความคิดต่อ ๆ มาว่า "การบวชเป็นการทดแทน ใช้หนี้บุญคุณพ่อแม่ได้" หลวงตาใจหาย เมื่อคำนึงถึงผลซึ่งอาจจะเกิดขึ้น ในความคิดนึกของบรรดาลูกผู้ชาย ที่ยึดถือคำพูดเหล่านี้อย่างจริง ๆ เมื่อบวชแล้ว ก็สำคัญตัวว่าอิสระ พ้นจากความผูกพัน หนี้ชีวิตที่พ่อแม่เคยมีอยู่ก็หายกัน นับแต่นี้ไปก็ไม่จำต้องเกื้อกูลกตัญญูอะไรกันอีก เหมือนลูกหนี้เป็นอิสระต่อเจ้าหนี้ การที่หลวงตาวิตกแบบฟุ้งซ่านไม่เข้าท่านี้ ก็เพราะเคยได้ยินคำโฆษณาคำธรรมะ ว่าใครสร้างพระธรรมเจดีย์คัมภีร์ถวายวัดแล้วจะได้ชื่อว่าแทนคุณพ่อแม่ได้...... ลูกบางลูก ทั้ง ๆ ที่บวชได้และประเพณีไม่ยอมให้บวช ก็เลยซื้อหนังสือดังว่าไปถวายวัด แล้วก็สบายใจ อิ่มใจว่าฉันแทนคุณใช้หนี้พระคุณพ่อแม่ได้แล้ว นับแต่นี้ไปก็ไม่ต้องเกี่ยวข้องอะไรกันอีก การ

คิดและทำอย่างนี้ หารู้สึกตัวไม่ว่า กำลังตีราคาพ่อแม่ของตัว เพียง ๗๐—๘๐ บาท เพราะหนังสือที่ว่า ราคามันประมาณเท่านั้น....

การบวชลูก ช่วยให้พ่อแม่ได้เป็นญาติกับพระศาสนา นี่ก็ได้ยินกล่าวกันบ่อย คงจะสืบเนื่องมาจากตำนานพระเจ้าอโศก ที่กล่าวไว้ว่าทรงศรัทธาต่อพระศาสนาอย่างยิ่ง ก่อเจดีย์เป็นพุทธบูชา ถึงแปดหมื่นสี่พันองค์ เท่าจำนวนพระธรรมขันธ์....ทรงปลาบปลื้มหนักหนา มีพระราชปุจฉาต่อพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ ว่าทำบุญถึงเพียงนี้แล้ว ชื่อว่าเป็นญาติกับพระศาสนาหรือยัง ได้รับคำตอบว่ายัง จะเป็นได้ก็ต่อเมื่อได้บวชตน บวชบุตรธิดา ข้าทาสบริวาร ฯ พระเจ้าอโศกจึงจัดการบวชพระมหินทกุมาร พระราชโอรสเป็นพระภิกษุ และพระนางสังฆมิตตา พระราชธิดาเป็นภิกษุณี เข้าใจว่า ตำนานตอนนี้เองที่กลายมาเป็นความเชื่อของคนชั้นหลัง ว่าบวชลูกหลานแล้วจะได้เป็นญาติกับพระศาสนา

คิดดูก็สมจริง เพราะวิสัยญาติ ย่อมสอดส่องเผ่าเกือกูลแก่กันเป็นปกติ ลูกที่จะช่วยให้พ่อแม่เป็นญาติกับพระศาสนา ก็หมายความว่าอำนาจความรัก ความห่วงใย ที่

พ่อแม่มีต่อลูกของตน จะคอยชักจูงโน้มน้าวอารมณ์ จิตใจให้พ่อแม่ฝักใฝ่ ในกิจที่ลูกกำลังประพฤติปฏิบัติอยู่ ซึ่งมีส่วนเท่ากับได้ร่วมมือประพฤติพรหมจรรย์กับลูกด้วย เป็นหนทางที่จะช่วยให้คุ้นเคยสนิทสนมกับพระเจ้าพระสงฆ์และกิจการของพระศาสนายิ่งขึ้น....

มีอยู่อีกประโยคหนึ่ง ที่หลวงตาพยายามคิดหาเหตุผลอย่างไร ๆ ก็ไม่เกิดความพอใจสักที นั่นคือคติที่ว่า.... "การบวช เท่ากับเป็นการปิดประตูนรกให้พ่อแม่" จนกระทั่งไปเจอเอานายจ้อยนักเต้นกลองยาวเข้าที่วัดโพธิ์....

กิริยาอาการของนายจ้อย ที่กราบหลวงตา แบบเบญจางคประดิษฐ์ และนั่งพับเพียบเรียบร้อย มีผ้าขาวม้าสะพายเฉียง พูดค่ายกมือพนมที่........จนหลวงตาทนไม่ไหวหัวเราะออกมา ด้วยคิดว่านายจ้อยล้อเลียนท่าน

"เดี๋ยวนี้ เขาไม่เหมือนก่อนแล้วละท่าน" แม่ฟูซึ่งนั่งสนทนาอยู่ด้วยเอ่ยขึ้น นายจ้อยยิ้มแหย

"ทำไม เลิกดื่มเหล้า หันไปสูบกัญชาหรือไง ?" หลวงตาล้อ

"ท่าทางผม เหมือนคนสูบกัญชาหรือขอรับ?" นายจ้อยถามพร้อมกับยกมือพนม

"ฮือ! มันคล้ายกันมากจริง ๆ" หลวงตารับรอง

"เดี๋ยวนี้ ผมเป็นพ่อพระแล้วนะครับ" นายจ้อยกล่าวต่อ "แต่ก่อนจะเมามายพิเรนวิตถารอย่างไร ก็ไม่มีใครว่า เพราะผมเป็นเพียงพ่อคน แต่เดี๋ยวนี้ เลื่อนฐานะเป็นพ่อพระแล้ว ทำอย่างนั้นก็ออกจะน่าเกลียด...."

นายจ้อย ที่หลวงตาเคยรู้จักมา เป็นคนมีอารมณ์สนุกอย่างพุ่มเพื่อย เมาแล้วทำอะไรได้แปลก ๆ โดยเฉพาะออกท่าโขน ท่ายักษ์ ท่าลิง เด็ก ๆ ชอบตาจ้อยมาก แต่บัดนี้ ไม่เหลือร่องรอยความเหลวไหลเลย ถ้อยคำที่พูดออกมา ก็มีสาระน่าฟัง คมคายน่าคิด จนหลวงตาต้องหยุดล้อซักถามสนทนากันอย่างเป็นงานเป็นการ เพราะอยากทราบว่าอะไรมาเปลี่ยนนายจ้อยไปเป็นคนละคนอย่างนี้

แม่ฟู แม่ไข่ ตาพริ้ง ลุงพลอย........ช่วยกันเล่าถึงสาเหตุนั้น เมื่อผสมกันก็ได้ความว่า

เมื่อจวนจะสิ้นเดือนสี่ ตาจ้อยเป็นเจ้าภาพจัดการบวชลูกชายคนโต คือพระจันทร์ วันนั้นตาจ้อยเมาฉลองนาคลูกชาย ด้วยท่ายักษ์ท่าลิงเต็มที่....พอย่างเข้าเดือนห้า ก็มีนาครายอื่นบวชที่วัดโพธิ์ชัยอีก เป็นโอกาสทองของตาจ้อยตามเคยที่จะได้เต้นกลองยาวโชว์เด็ก ๆ ขณะที่ขบวนกลองยาวแห่นาคมาถึงวัด นอกจากเสียงกลองยาวแล้ว ยังมีเสียงเฮ ๆ ของเด็ก ๆ อีก จนพระจันทร์ซึ่งบวชใหม่ อยู่กุฏิใกล้ทางเดิน ทนไม่ได้จึงชะโงกหน้าต่างกุฏิมอง เห็นหนุมานพ่อกำลังจะหาวเป็นดาวเป็นเดือนอยู่กลางฝูงเด็ก.......พระจันทร์เผลอตัว ก็เลยตะโกนออกไปสุดเสียง....

"เอ๊ะ! นั่นโยมเขาทำยังไงของเขานะนั่นน่ะ!"

นายจ้อยแหงนหน้าขึ้น เห็นพระลูกชายเต็มตา.......เด็ก ๆ ก็พากันหยุดเฮ ตาจ้อยหลบหายไปจากกลุ่มคน ใครคนหนึ่งไปพบแกนั่งซุ่มร้องไห้อยู่ที่มุมกำแพงโบสถ์ ถามว่าเรื่องอะไรจึงมานั่งร้องไห้ พ่อพระจ้อยตอบด้วยเสียงสะอื้นว่า.......

"กูอายลูกเหลือเกินว่ะ....!"

หลวงตาฟังเรื่องราวของนายจ้อย แล้วก็ยกมือสาธุ ! รำพึงอยู่ในใจว่า

"พระจันทร์ ปิดประตูนรกให้ตาจ้อยได้แล้ว........ขอให้ล้นดาลให้แข็งแรงด้วย พ่อคุณ !"

๓ เมษายน ๒๕๑๕

ขวัญใจหลวงตา

มันเกิดขึ้นที่ปั๊ม "อู่ทอง" แต่จบลงที่ท้องถนนอันยาวเหยียด ผ่านป่าและทุ่งนาพุ่งเข้าตลอด และทะลุเลยเข้าไปสู่เนินเขา รถเก๋งคันหนึ่ง ผลสุดท้ายเด็กหญิงวัยรุ่นคนนั้นได้เข้ามาประทับอยู่ในหัวใจของพระแก่รูปนี้

เดือนเมษายน ไม่ว่าที่ไหนมันก็ร้อนเหมือนกัน ยิ่งตะวันใกล้จะกึ่งฟ้าเข้าไปด้วยแล้วอย่างวันนี้ ก็ยิ่งทวีความร้อนมากขึ้น รถยนต์ชนิดต่าง ๆ ที่วิ่งผ่านถนนสายนี้มีมากพอดู เพราะเมืองนี้เป็นดินแดนธุรกิจ ที่มีความสำคัญไม่น้อย ในจำนวนรถยนต์ที่วิ่งขึ้นล่องอยู่ มีคันหนึ่งสีเขียวแก่ คนขับชื่อนายทิมแต่กายสุภาพ กับผู้นั่งมาข้างหลัง พระแก่รูปที่เป็นพระเอกในเรื่องนี้เพียงองค์เดียว รถวิ่งเข้าเทียบและหยุดสนิทที่ปั๊ม นายทิมเปิดประตูรถก้าวออกมาพลางแหงนหน้าขึ้นมองระดับของดวงตะวันบนฟ้า แล้วก็ก้มลงมองโลหะกลม ๆ ที่ข้อมือข้างซ้าย มีสีหน้าวิตก

เมื่อพนักงานบริการจัดแจงเติมน้ำมัน และเช็ดถูกระจกหน้ารถให้แกรกสองแกรกตามสูตร ของการเอาใจลูกค้า ซึ่งปั๊มต่าง ๆ นิยมทำกันอยู่ เสร็จแล้วนายทิมก็ขึ้นประจำที่ จับพวงมาลัย มือซ้ายบิดลูกกุญแจ เท้ายันขยับกึ้ม ๆ เงย ๆ อยู่พักหนึ่งก็ส่ายหน้า

"ยิ่งจะรีบอยู่ ก็โกงเสียจนได้" นายทิมบ่น กึ่งเสนอเรียนให้พระแก่ที่นั่งมาทราบ พลางผลักประตูรถลงมาเปิดกระโปรง ทำการสำรวจตรวจตราเครื่องยนต์ พระแก่ยังคงมีสีหน้าปกติ ราวกับไม่มีอะไรเกิดขึ้น มองไปหางหน้าต่างรถ เห็นเด็กขายของคนหนึ่ง กระทายกระจาดขนมมา พลางส่งเสียงแจ้วเจื้อย เสนอสินค้าของตนดูหน้าตาเบิกบาน ไม่มีแววเบื่อหน่ายในงาน ท่ามกลางเปลวแดดอย่างนี้เลย

"รถเป็นอะไร หนูช่วยไหมล่ะ ?" เด็กหญิงพูดกับนายทิม แล้วก็ยิ้มแป้น ยิ่งเห็นนายทิมสะบัดหน้าอย่างหัวเสียพร้อมกับบ่นงุ่ม ๆ ง่ำ ๆ ไม่เป็นภาษา เด็กหญิงยิ่งหัวเราะหน้าเป็น

"ทำใจเย็น ๆ น่าลุง กินขนมหนูเสียก่อนเดี๋ยวค่อยแก้...."

พระแก่ในรถ จรดสายตาอยู่ที่เด็กหญิง ผู้ร่าเริงนั้นตลอดเวลา เมื่อเห็นเธอเหลือบมามอง ก็จึงร้องพูดออกไป

"อีหนู วันนี้ข้าไปไม่ทันเพลแน่ ข้าต้องเล่นข้าวต้มเองละ"

"เอาเลยหลวงตา" เด็กหญิงตอบพลางผละจากนายทิมตรงดิ่งเข้ามายืนที่ประตูรถ "หลวงตาจะกินอะไร เลือกเอาได้ตามใจ ข้าวต้มมี สาคูไส้หมู่มี โอเลียง, น้ำหวาน, ข้าวผัด, ก๋วยเตี๋ยว...."

พระแก่อมยิ้ม เพราะแต่ละอย่างที่เด็กหญิงจาระไนว่ามา ไม่มีสักอย่างในกระจาด มีแต่ข้าวต้มผัดอย่างเดียว ยิ้มของท่านเด็กหญิงรู้ความหมาย จึงไขความออกมาอีกจ้า

"จริง ๆ นาหลวงตา ถึงในกระจาดของหนูไม่มี ที่ตลาดโน่นมีทุกอย่าง หลวงตาจะกินอะไรบอกมาเลย" คำสุดท้ายทอดเสียงยานชวนให้ขบขัน....

"ถ้าไปไม่ทันแน่ครับผม" เสียงนายทิมเอ่ย ชี้แจง

ให้ทราบความขัดข้อง พระแก่ก็ยังนั่งเฉย ราวกับไม่ได้ยินเสียงนายทิม ดวงตายังสาละวนสนใจกับเด็กหญิงคนนั้นอยู่

"หลวงตาจะไปไหนคะ ?" เด็กหญิงขายข้าวต้มถาม

"ข้าจะไปเทศน์ที่ในเมือง....เองขายได้วันละกี่บาทวะอีหนู ?"

"ไม่กี่สตางค์หรอกหลวงตา......แหมรถหลวงตานี่สวยจังๆ" พลางเอามือลูบคลำข้างรถไปมา

"หลวงตาอยู่วัดไหนนะ ?" เธอหันมาถามพระแก่อีก

"อยู่วัด....... ...." ออกชื่อวัดสำคัญวันหนึ่งของเมืองไทย

"โอ้โฮ ! อยู่กรุงเทพฯ หลวงตานี่ท่าจะรวยเงินจังนะ ถึงได้มีรถนั่งสวย" เด็กหญิงพูดด้วยเสียงเหมือนละเมอ

"ข้าทำบุญมามากนี่ เองอยากจะรวยไหมล่ะ ?"

"โธ่ ! หลวงตา ถามให้โง่ ไม่อยากรวยจะเกิดมาเป็นคนทำไม รวยเป็นคนจนเป็นหมา"

"ถ้าอยากรวย เองก็หมั่นทำบุญมาก ๆ ซิ อย่างวันนี้เองก็ต้องไม่เอาสตางค์ค่าข้าวต้มจากข้า"

"นั่นแน่ หลวงตานี่สำคัญ จะกินฟรี" พูดพลางหยิบข้าวต้มผัด ใส่จานกะละมังสังกะสี เรียงให้เรียบร้อยอย่างแคล่วคล่องว่องไว ใบหน้าเบิกบานแจ่มใส

วันนั้นพระแก่ตกลงก็ต้องฉันเพล ด้วยข้าวต้มของเด็กหญิงคนนี้ เพราะรถยนต์มาแก้เสร็จจึงได้เอาเกือบเที่ยง ผู้ที่เดือดร้อนมากที่สุด ก็คือนายทิม ทำงานพลางเหลือบสายตาสังเกตดูอารมณ์ของพระแก่อาจารย์ไปพลาง เห็นกำลังร่าเริงหลีหลอกับเด็กหญิงขายข้าวต้มอยู่ก็โล่งอก นึกขอบใจเด็กเล็ก ๆ คนนี้ เขาไม่แปลกใจในอารมณ์ยิ้มแย้มของท่านนี้เลย เพราะทราบดีว่า ท่านชอบเด็ก ๆ โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงที่ซน ๆ แก่น ๆ เด็กหญิงขายข้าวต้มคนนี้ ก็บังเอิญมีลักษณะต้องรสนิยมของท่านอยู่ด้วย นายทิมจึงแก้รถด้วยความสบายใจ

"เอ็งจะเอาข้าเท่าไรอีหนู ข้าจะไปละ !" พระแก่ถามเด็กหญิงหมายถึงราคาขนม

"หนูไม่เอา หนูให้หลวงตา" เด็กหญิงว่า พระแก่มองหน้าแล้วยิ้ม

"อยากรวยเหมือนข้าหรือวะ ?"

"ใช่หลวงตา หนูจนจังเลย คงจะเป็นเพราะหนูไม่เคยทำบุญนี่เองนะหลวงตา" เด็กว่าหน้าตาสดชื่น

"เออ! เอ็งเป็นเด็กดีพระโปรดขึ้น จำไว้อีหนู เอ็งจะไม่ตกต่ำหรอก ข้าทายไว้"

"แต่กลับไปบ้านนี่ แม่ต้องดุหนูแน่ จะเชื่อหรือเปล่าก็ไม่รู้ ว่าหนูทำบุญกับหลวงตาวันนี้" เด็กหญิงพูดด้วยสีหน้าวิตก

"ไม่ดุซิวะ! ทำบุญถูกดุได้หรือ" พระแก่ว่า.....แล้วชะโงกหน้าพูดข้ามไหล่ ให้นายทิมทราบอะไรบางอย่าง นายทิมหยิบธนบัตรใบละยี่สิบ ส่งให้เด็กหญิงสองใบ เด็กทำตาพองโต

"โอ้โฮเฮะ! หลวงตากินของหนูไปสองกลีบเท่านั้น ทำไมให้หนูตั้งสี่สิบบาท?"

"ข้าไม่ได้ให้ค่าขนมเอ็งหรอกอีหนู ข้าให้เพราะเอ็งเป็นเด็กดี........ข้าไปละนะ"

"จ้ะ! หลวงตา" เด็กพนมมือด้วยหน้าตาเบิกบาน พอรถเคลื่อนจากที่ เด็กหญิงก็ตะโกนตามมาว่า

"หลวงตา ขอให้ได้กัณฑ์เทศน์เยอะ ๆ นะ...."

พระแก่นั่งมาด้วยใบหน้าอิ่มเอิบตลอดทาง

ทุกเที่ยวที่รถเก๋งของพระแก่ผ่านมาทางถนนสายนี้ ไม่เว้นเลยที่จะต้องแวะปั๊ม "อู่ทอง" ก็ไม่มีอะไรพิเศษ เพียงแต่แวะคุยกับอีหนู เด็กหญิงคนนั้น และจะต้องมีของติดมาฝากทุกครั้งไป แต่ละชิ้นแต่ละอย่างมันแปลก พอที่จะทำให้เด็กหญิงโลดเต้นด้วยความดีใจเสมอ พระแก่แสดงความชื่นใจอย่างออกนอกหน้า เมื่อเห็นเด็กหญิงลิงโลดตื่นเต้นกับของฝาก และยิ่งบ่อยครั้งเข้า เพื่อนเด็ก ๆ รุ่นราวคราวเดียวกัน ก็เพิ่มจำนวนขึ้น จนพอรถจอดสนิท จะเห็นเด็กรุมล้อมจนมองไม่เห็นรถ พลางส่งเสียงทักทายพระแก่กันราวกับเสียงนกชุมนุมกันร้องเพลง..... หลวงตา..... หลวงตา.... หลวงตา....ผู้ถูกเรียกหน้าบานด้วยความสุข ต้องควักของขวัญแจก บางเที่ยวถึงกับเกลี้ยงย่าม บางทีนายทิมต้องเรียนให้ทราบว่า ไม่มีเงินจะเติมน้ำมันรถ มีอยู่วันหนึ่งพระแก่จำได้แม่นถึงคำเสนอจากเด็กหญิงเล็ก ๆ คนนี้

"หลวงตา! เดี๋ยวนี้หนูใส่บาตรทุกวัน แล้วนะหลวงตา...."

และแล้วเที่ยวนี้ก็มาถึง พอรถจอดสนิท กลุ่มเด็กหญิงก็ถึงเกือบจะพร้อมกัน ราวกะว่าเด็กหญิงเหล่านี้ นั่งเฝ้าต้นทางคอยการผ่านของพระแก่องค์นี้อยู่ทุกวัน และทุกชั่วโมงนาที แต่แปลกกว่าทุกคราว วันนี้เด็กหญิงกลุ่มนี้ ไม่ส่งเสียงเอะอะเหมือนทุกครั้ง ทุกคนระมัดระวังกิริยา เฉพาะเด็กหญิงเจ้าของข้าวต้มผัด ที่พระแก่กินฟรีคนนั้น มีแผ่นกระดาษติดมือมาหนึ่งแผ่น เป็นแผ่นภาพถ่ายสอดสี เป็นภาพถ่ายพระเถระผู้มีวาสนารูปหนึ่ง ฉากหรือแบ็คกราวน์ภาพประกอบด้วยเครื่องสำแดงอิสริยยศ พอมาถึงทุกคนที่มารวมกันอยู่ที่ประตูรถ ไม่ทักเสียงแซ่ดเหมือนแต่ก่อน มองหน้าท่านแล้วก็หันไปดูภาพ ที่เด็กหญิงคนนั้นกางหลาอยู่แล้วก็หันไปดูหน้าพระแก่ เดี๋ยวก็กลับมาพิศภาพสลับกันในที่สุดเด็กหญิงคนนั้น ก็อุทานออกมาด้วยน้ำเสียงที่ตื่นเต้นและสงบเสงี่ยม

"ใช่แล้ว ใช่แน่ ๆ...."

แล้วทั้งกลุ่มก็ทรุดร่างนั่งพับเพียบกับพื้นถนน ซึ่งเต็มไปด้วยฝุ่น ก้มกราบมาทางพระแก่ เงียบกัน....บางคนถึงกับน้ำตาไหล....

เที่ยวต่อมา รถเก๋งของพระแก่องค์นี้ แวะปั๊ม "อู่ทอง" ตามเคย แต่ทุกคนเปลี่ยนไป เงียบจนน่าใจหาย เด็กหญิงคนนั้นก็ยังอยู่ พอรถพระแก่จอดสนิทก็เข้ามาหา ไม่วิ่งไม่ตะโกน ไม่ส่งเสียงเจี๊ยวจ๊าวดังทุกคราว เข้ามาใกล้แล้วก็ก้มลงกราบกับพื้นฝุ่น ถ้อยคำสำเนียงที่ได้ถาม ก็เต็มไปด้วยความระมัดระวัง

พระแก่จากเด็กผู้นี้มา ไม่แช่มชื่นเหมือนครั้งก่อนเลย เห็นอะไรมันออกจะขวางหูขวางตาไปหมด แม้กระทั่งท้าย-ทอยที่บางโปร่ง เพราะผมน้อยของนายทิม ก็ขาดศิลปะลงไปมาก ขณะที่รถบึ่งบ่ายหน้าเข้ากรุงเทพฯ พระแก่กล่าวขึ้นด้วยเสียงขัด ๆ

"มันอะไรกันวะทิม ใครเป็นต้นเรื่อง"

"เกล้ากระผมเองครับ กระผม" นายทิมตอบ

"คิดยังไง ?" ท่านกระทุ้งถาม

"เกล้ากระผมเห็นว่า มันออกจะรุ่มร่าม ไม่รู้จักที่สูงที่ต่ำ เด็กตลาดเหล่านี้มันทะลึ่งหยอกไปหรือ ก็เลยบอกให้แกรู้ตัวกันว่า ใต้เท้าคือใคร ครั้งแรกมันไม่เชื่อ จนต้องไปเอารูปภาพมาเปรียบเทียบดู ไม่รู้แกไปเอามาจากไหน"

"อือม์....!" พระแก่อุทานด้วยเสียงไม่เป็นภาษา สีหน้าผิดเผือดลงไปราวกะคนอกหัก นิ่งไปชั่วครู่ ท่านจึงกล่าวออกมาว่า

"เอ็งคิดว่า ทำถูกแล้วหรือทิม ?"

"ขอรับกระผม คิดว่าควรต้องทำ...." นายทิมกราบเรียนด้วยเสียงเรียบ ๆ

"ข้าขอบใจเอ็งทิม....แต่เอ็งไม่รู้หรอก ว่าข้าเบื่อการแสดงเต็มที ไม่เห็นมีอะไรจริงใจต่อกันเลยคนทุกวันนี้"

"อะไรนะครับ" นายทิมร้องถามอย่างเผลอตัว

พระแก่ไม่ตอบ เพราะคิดว่ากว่าจะพูดให้นายทิมรู้เรื่อง ก็เห็นจะเสียเวลานาน ชั่วความยาวไกลของถนนสายที่รถกำลังวิ่งอยู่นี่ นายทิมจะรู้ซึ้งถึงความรู้สึกของท่านหรือไม่ ก็ยังสงสัย

ที่ตำหนัก........ในวัด........และงานต่าง ๆ ล้วนแต่ผู้มีเกียรติ คนชั้นนำของเมืองไทย ทั้งหญิงทั้งชาย เป็นบุคคลชนิดที่ได้รับการกลั่นกรอง จากแบบแผน ของผู้เจริญ มาแล้วทั้งสิ้น มันเป็นภาพที่จำเจ พระแก่มองคนต่าง ๆ เหล่านี้เหมือนดูยี่เกละคร ชั่วชีวิตของท่านเห็นจะต้องดูละครอย่างนี้เรื่อยไปจนตาย

บางทีถ้าไม่อาภัพเกินไป อาจจะพบอย่างเด็กหญิงขายข้าวต้มคนนั้นสักรายก็ได้ หากเป็นไปได้แล้ว จะต้องตกลงกับเจ้าทิมเสียแต่เนิ่น ๆ

ยี่เกละครก็ดีสำหรับชมชั่วมื้อชั่วคราว หากจะต้องอยู่กับมันตลอดชีวิตแล้ว....?.... "อันยศศักดิ์มิใช่เหล้าเมาแต่พอถูกเมายอเหมือนเขาเกาให้เราคัน" อ้อนึกออกแล้ว หากชีวิตต้องจมอยู่ในโรงละครตลอดชาติแล้ว ก็เท่ากับเกิดมาเกาขี้กลากเท่านั้นเอง....

พระแก่คิด....!....!....

เด็กหญิงขายข้าวต้มที่ปีม "อู่ทอง" ยังใส่บาตรอยู่ทุกวัน เมื่อเพื่อน ๆ เขาคล้องสร้อยห้อยพระกัน เด็กหญิงคนนี้ไม่มีสร้อย ไม่มีพระแขวนกับเขาหรอก แต่เธอชอบคุยกับใครด้วยเสียงดังฟังชัดว่า

"หนูห้อยสมเด็จฯ ไว้ในหัวใจตลอดเวลา"

ผู้ร้ายในเรื่องนี้ ก็คือ นายทิม....!....

พระเอก ก็คือ พระแก่รูปนั้น แต่เป็นพระเอกที่อกหัก

ผู้ที่ฝั่นหวานไปชั่วชีวิต จะเป็นใครไปไม่ได้ เพราะมีอยู่สามคนนี้เท่านั้น ป่านนี้แกคงเป็นสาวเต็มตัวแล้ว....

หมายเหตุ: เรื่องนี้หลวงตาไม่ได้เป็นพระเอกหรอก แต่ดวงชักจะดี ชื่อจึงได้ไปพ้องกับพระเอกเข้าโดย....อ๋อ....ดวง....ดวง....แท้ ๆ

๕ พฤษภาคม ๒๕๑๕

